

NÉPÚJSÁG

2026. március 26.,
csütörtök

LXXVIII. évfolyam
68. (22228.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3 lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Sportkiválóságok Marosvásárhelyen

Kettős jubileumot ünnepeltek

A Szász Adalbert Sportliceum ritmikus gimnasztika csapata

Fotó: Soós Zoltán Facebook-oldala

Negyed évszázados lett a Marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportliceum, a Marosvásárhelyi Iskolás Sportklub pedig fennállásának 70. évfordulójához érkezett. A kettős jubileum megünneplésére március 24-én, kedden a Kultúrpalotában gyűltek össze az intézmények egykori és jelenlegi vezetői, oktatói, illetve diákjai.

Szeredai Vivien

A kora délutáni órában a Kultúrpalota Nagyterme zsúfolásig telt sportolókkal, edzőkkel és a két intézmény életében kulcsszerepet vállaló személyiségekkel. Az esemény nyitómozzanataként Kádár Zoltán újságíró kötetlen beszélgetésre hívta az ünneplő intézmények igazgatóit, Gyarmati Ferencet és Csiki Zsoltot. Az intézményvezetők többek között kiemelték, hogy bár a jelenleg foglalkoztatott sportolók száma – több mint

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje

idejében
megújítani
előfizetését!

Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha megvásárolná!

Pakisztán (8.)

És egyszer csak ott álltunk annak a hatalmas valaminek az aljában, s akkor bizonyosodhattunk meg arról, amiről nyilván már tudtuk elméletileg, hogy a kolosszális fal nem más, mint egy gigagleccser végső szakasza.

6.

Az oktatás jövője
Erdélyben

Pedagógusok, építészek, diákképviselők és kutatók ültek egy asztalhoz a közös céllal, hogy párbeszédet folytassanak egy átgondoltabb, felelősebb és jövőorientált erdélyi iskolarendszerről.

10.

AKTUÁLIS

„Az RMDSZ a hibás”

Vajda György

Az utóbbi időszakban, a magyarországi kampány során igencsak leuralta a virtuális teret az a fajta gyűlöletkampány, amely sajnos átgűrűzött határon túlra is, és igencsak megosztja közösségünket. A vita tárgya a szavazáson való részvétel, illetve az, hogy kit is támogat valójában az erdélyi magyarság. Egyesek különböző kreált elméleteket szönek arról, hogy miként kapcsolódik az RMDSZ a jelenlegi magyarországi kormánypárthoz. Ismerős a beszólás: „Az RMDSZ a hibás...” S ezen túl, van olyan is, aki azt kívánja, hogy szűnjön meg a szervezet. Szögezzünk le néhány tény. Közvetlenül az 1989-es rendszerváltás után létrejött szervezet az egyetlen olyan erdélyi magyar közképviseleti szövetség, amelynek sikerült talpon maradni és biztosítani azt a vertikális felépítést, amelynek köszönhetően képviselőinek sikerült jelen lenni a helyi tanácsoktól a parlamentig és a kormányig, minden szinten. Vitatható, hogy ki miként jutott oda és teljesít, de a szervezeten belül, és azon kívül is, van elszámoltathatóság, felelősségre vonás, így a kételkedőknek is van lehetőségük arra, hogy számonkérjék a választott tisztségviselőket. Tegyük hozzá, kisebbségiékként – leginkább a szórványból érkezve – a román parlamentben és kormányban egyáltalán nem könnyű helytállni. Ahogy az jelenleg is beigazolódnak, a válsághelyzetben is derekasan megállják helyüket a különböző tisztségviselők. És az is beigazolódnak, hogy a mindenkori kormányzati jelenléttel sikerült eddig eredményeket elérni, vagy amikor olyan helyzet volt, fékezni a román pártokat, hogy bizonyos helyzetekben ne döntsenek a magyarság érdeke ellen. Azt is el kell ismerni, hogy a szervezet iránti érdeklődés igencsak megcsappant az utóbbi időben, és ez az RMDSZ már nem az, amelyik létrejött a rendszerváltás utáni euforikus hangulatban, amely kitarthat a 2000-es évek végéig. Most zajlottak a tisztújítások. A lehetőségek adóttak

(Folytatás a 3. oldalon)

Tisztább látás.

akár

-40%

**KEDVEZMÉNY
LENCSEKRE**

PROGRESSZÍV

BLUE

GREEN

HARD COATED

*a készlet erejéig érvényes

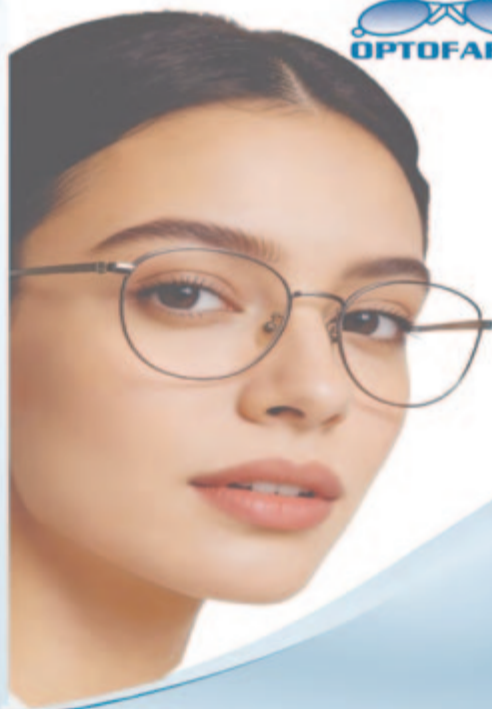
A tökéletes látás a jó döntéssel kezdődik.
LÁSD A KÜLÖNBSEGET.
Érezd a kényelmet.

www.optofarm.ro

OPTICA
OPTOFARM

MÁRCIUS

26

6:15 10:56
18:43 3:44

A nappal hossza: 12 óra 28 perc

CSÜTÖRTÖK

Ma **EMÁNUEL**,
holnap **HAJNALKA** napja

Az év 85. napja, hátravan 280 nap

IDŐJÁRÁS

Változékony

Hőmérséklet:
max.: 18 °C
min.: 5 °C

naptár

Isten éltesse!

HAJNALKA: magyar eredetű női név, 19. századi alkotás a hajnal szóból, egyben virágnév is.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2026. március 25.

1 €	5,0952 lej
1 \$	4,3913 lej
100 Ft	1,3099 lej
1 g arany	643,3551 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadjuk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

II. Rákóczi Ferencre emlékeznek

Március 27-én, pénteken lesz II. Rákóczi Ferenc születésének 350. évfordulója. Ez alkalomból a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Líceum közössége délelőtt 11 órától ünnepi hálaadó szentmisén vesz részt a Keresztelő Szent János-plébániatemplomban, majd a Vár sétányon megkoszorúzza a fejedelem mellszobrát.

Kortársstaláló Küküllődombón

A Küküllődombói Unitárius Egyházközségben március 29-én, virágvasárnap, a délelőtt 11 órakor kezdődő istentisztelet keretében tartják meg az 50 éve konfirmáltak kortársstalálóját. A megemlékezésen az 1976-ban konfirmándusokként hitükről tanúbizonyságot tevők megfoglatkoznak, de szeretettel emlékeznek az évek során eltávozott, valamint az országhatárokon túl élő, 1962-ben született kortársakra.

Virágvasárnapi passió

Március 29-én, vasárnap 17 órától látható Jézus szenvedéstörténete a lassan hagyományossá váló marosvásárhelyi helyszínen, a nyári színpadon. Az üdvösségtörténet legmegrendítőbb eseményeit színre vivő, évről évre bemutatásra kerülő misztériumjáték alatt a szereplők és a nézők együtt járják végig az utat, amelyen a szenvedésből megváltás, a kereszthalálból remény és új élet születik.

Tapasztalatcsere helyi alkotóknak

Kézműves vagy upcycled (újrahasznosított) termékeket létrehozó, textillel, kerámiával vagy más anyagokkal dolgozó alkotókat várnak március 30-án, hétfőn 17 órakor a marosvásárhelyi Bernády Házba (Horea utca 6. szám). Az inspiráló találkozón lehetőség nyílik arra, hogy a helyi kézművesek megismerjék egymást, és megosszák egymással tapasztalataikat. Az együttléten arról is szó lesz, hogyan juthatnak el a termékek egy szélesebb közönséghez, Maros megyén túl is, illetve hogyan kapcsolódhatnak egymáshoz a helyi alkotók és kezdeményezések.

Szimfonikus hangverseny

A Zürichi Művészeti Egyetemmel közösen szervezett szimfonikus hangversenynek ad otthont március 26-án, csütörtökön 19 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalota Nagyterme. A Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekarát Marc Kissóczy svájci karmester vezényli, szólisták a Zürichi Művészeti Egyetem végzős diákjai: Mariam Chankvetadze (zongora), Julia Wawrowska (mélyhegedű), Anastasia Dziadevych (hegedű). Műsoron: William Walton-, Chopin- és Brahms-művek.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

204 éves a román rendőrség

Nyitott kapuk a várban

Idén ünnepli fennállásának 204. évfordulóját a román rendőrség, ezt Marosvásárhelyen interaktív bemutatókkal tették ünnepélyessé. Március 24-én, kedden szép számmal voltak kíváncsiak a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség által a marosvásárhelyi várban szervezett rendezvényre. A Nyitott kapuk elnevezésű, a közösségnek szentelt eseményre pedagógusok és szülők kíséretében érkeztek diákok, valamint óvodások is.

A jelenlévők lehetőséget kaptak arra, hogy közvetlenül kapcsolatba lépjenek a rendőrökkel, és megismerjék a mindennapi tevékenységek és küldetések egy részét. A látogatók közelről is megtekinthették a rendőrök által használt technikát és felszereléseket, a szolgálati járművektől és fegyverzettől a sebességmérő eszközökön, alkoholszondán és drogszűrő készülékeken át a mobil kriminalisztikai laboratóriumig.

A szakemberek meséltek munkájukról, és bemutatókat tartottak, így az élmény interaktívá és minden korosz-

tály számára érthetővé vált. A fő attrakciót a bemutatógyakorlatok jelentették, a Különleges Akciók Szolgálatának egységei, valamint a rendőr-kutyák kiképzési és beavatkozási bemutatói, amelyek nagy érdeklődésnek örvendtek a közönség körében. A gyerekek megelőző és közlekedésbiztonsági oktatótevékenységeken vehettek részt, ahol hozzáférhető magyarázatokon keresztül tanulhatták meg a biz-

tonságukhoz szükséges alapvető szabályokat. A rendezvény időtartama alatt a rendőrök válaszoltak a feltett kérdésekre, és megosztották szakmai tapasztalataikat az érdeklődőkkel. Az esemény ezáltal több volt, mint egy egyszerű bemutató, közvetlen találkozást jelentett rendőrök és állampolgárok között, egy újabb lépést a bizalom és az egymáshoz való közeledés irányába. (szer)

Fotó: Maros Megyei Rendőr-felügyelőség

Gyilkosság Gegesen

Tragikus gyilkosság történt kedden délután 5 óra körül Gegesen. Egy 42 éves férfi több késszúrással megölte a 48 éves feleségét otthonukban. Ezután tettről értesítette a helyi lelkészt, aki azonnal riasztotta a rendőrséget.

A bűnügyi hatóságok a helyszínre siettek, kivizsgálták a gyilkosság körülményeit. A férfit őrizetbe vették gyilkosság alapos gyanújával.

A házaspár nemrég költözött a faluba, ahol új családi

házat építettek, a helyiek szerint békés, csendes életük volt. Tudomásunk szerint a gyilkosság hátterében az áll, hogy a nő el akart válni férjétől. Ez okozhatta a konfliktust, ami kedden gyilkosságra torkollott. A házaspárnak egy kiskorú lánya van, aki a tragédia idején nem tartózkodott otthon, kiránduláson volt.

A marosvásárhelyi ügyészség folytatja a nyomozást. (GRL)

Kiadták a munkakezdési parancsot

Jövő héten kezdődik a segesvári terelőút építése

Február 3-i lapszámunkban adtunk hírt arról, hogy a segesvári terelőút, amelyre az Anghel Saligny program keretében pályázott sikeresen az önkormányzat, az építési engedélyezés szakaszában van, a város jó ideje vár a minisztérium jóváhagyására. Iulian Sârbu polgármester nemrég közösségi oldalán jelentette be, hogy a szállításiügyi miniszter március 6-án aláírta az építkezési engedélyt.

Az Országos Közúti Infrastruktúra-kezelő Társaság (CNAIR) regionális út- és hídügyi igazgatósága (Brassói DRDP) március 25-i, szerdai közleménye szerint kiadták a rendeletet a munkálat elkezdésére, a rajt jövő hét elején lesz.

A 13,057 kilométer hosszú útszakasz a város keleti részén, Fehéregyháza előtt válik le a DN13-as jelzésű országútról, és északkelet irányban haladva Hétúr közelében csatlakozik rá újra az országútra.

A projekt részeként két parkolót is kialakítanak a terelőút két oldalán, ugyanakkor, tekintettel arra, hogy nagy szintkülönbségekkel rendelkező dombvidéken halad végig az út, jelentős talajmegerősítési és hidrológiai munkálatokra is sor kerül.

A közlekedés megkönnyítése mellett az – UNESCO-világörökség részét képező – segesvári vár falainak védelme szempontjából is fontos beruházás eddigi értéke 259.227.971,25 lej hea nélkül, a kivitelezési idő pedig 31 hónap. (nszi)

RENDEZVÉNYEK

Magyar cigány hősök – kiállítás a várban

Március 26-án, csütörtökön (ma) 17 órakor a marosvásárhelyi várban a magyar cigányság kiemelkedő alakjai előtt tisztelegnek. Az Együtt, szabadon – Magyar cigány hősök című kultéri vándorkiállítás a budapesti Terror Háza Múzeum időszakai tárlataként mutatja be azokat a kivételes roma személyiségeket, akik már a diktatúra éveitől is bátran formáltak közösségük jövőjét, és hozzájárultak Magyarország kulturális és társadalmi életének gazdagításához. Az eseményen részt vesz Sztojka Attila országgyűlési képviselő, társadalmi esélyekért és roma kapcsola-

tokért felelős államtitkár, Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere és Sófalvi Szabolcs, Marosvásárhely polgármestere, valamint Jakab István, az Erdélyi Református Egyház generális direktora. Szintén ma 18 órakor megkoszorúzzák Puczi Bélának, a marosvásárhelyi fekete március roma hősének marosvásárhelyi emlékművét.

Filmvetítés a Spectrum Színházban

Március utolsó hétfőjén sem marad el a marosvásárhelyi Spectrum Színház filmestje. Este 7 órától Breier Ádám Lefkovicsek gyászolnak című alkotását vetítik a színházban. Helyfoglalás a 0744-301-875-ös telefonszámon. A jegyek kiválthatók munkanapokon 9–13 óra között és vetítés előtt.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Mezey Sarolta, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroška, Szeredai Vivien. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Szabó Ivett.
TÖRDELÉS: Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn.
APRÓHIRDETÉS: Petres Emília. Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Több tízezer álláshely szűnik meg a központi és helyi közigazgatásban

Ilie Bolojan kormányfő kijelentette, hogy a következő hónapokban „több tízezer” állást szüntetnek meg a központi és helyi közigazgatásban, hozzátéve, az állami vállalatok reformja prioritás, de „nem túl könnyű feladat”. Az Euronewsnek kedd este nyilatkozó miniszterelnöktől megkérdezték, hány állás fog megszűnni év végéig az államapparátusban.

Bolojan emlékeztetett, hogy a 2026-os költségvetés előtt elfogadják a központi és helyi közigazgatás reformját, amely többek között az állami intézmények személyi kiadásainak 10 százalékos csökkentését írja elő.

„Következésképpen a következő hónapokban több tízezer állást szüntetünk meg a központi közigazgatásban és a helyi önkormányzatokban egyaránt. (...) Ez nem egy könnyű feladat, de számomra teljesen helyesnek tűnt, hogy az állam idén egy kiegészítő erőfeszítést tegyen a kiadásai csökkentése érdekében” – szögezte le a kormányfő. Ha a leépítéseket nem hajtják végre, az intézmények észre fogják venni néhány

hónap múlva, hogy nem tudják kifizetni a béreket, mert a költségvetésben erre nem lesz pénz – magyarázta Bolojan.

Azokban a minisztériumokban, ahol jelenleg is személyzeti hiány van, mint a belügyi vagy védelmi tárca, nem lehet további állásokat megszüntetni, de emelni fogják a nyugdíjkorhatárt, amely ezeknél a kategóriáknál amúgy is nagyon alacsony, és az állami költségvetés szempontjából fedezhetetlen – tette hozzá.

Az állami vállalatok reformja „prioritást jelent, de nem túl könnyű feladat”, mivel véleménye szerint az ezeket vezető menedzsereknek sok esetben – főleg, ha a kinevezésüket „jutalomként kapták” – nincs meg „a belső motivációjuk, hogy azt tegyék, amit kell”, és a szerződésük sem ír elő számukra „olyan teljesítményi követelményeket, amelyeknek elmulasztása esetén menesztenék őket, így nyugodtan ülnek” – tette hozzá a miniszterelnök.

„És be kell vallanunk, hogy az állami vállalatok irányítása nem olyan színvonalon történik, ahogyan lehetne” – szögezte le Bolojan. (Agerpres)

Letartóztattak egy román nőt Németországban

A német ügyészség kedden bejelentette egy román nő németországi és egy ukrán férfi spanyolországi letartóztatását; mindkettőjüket azzal gyanúsítják, hogy Oroszország javára kémkedtek – jelentette az AFP és az EFE.

Az ügyészség közleménye szerint a Szergej N. néven azonosított ukrán állampolgár 2025 decembere óta egy orosz hírszerző szolgálat megbízásából Németországban megfigyelés alatt tartott egy Ukrajnának drónokat és pótalkatrészeket szállító személyt. A férfi a gyanú szerint az interneten gyűjtött információkat a megfigyelt személyről, és videofelvételeket készített róla a munkahelyén. Később az ukrán állampolgár elhagyta Németországot, és Spanyolországban, az Alicante tartománybeli Eldában telepedett le, ahol kedden a spanyol rendőrség őrizetbe vette egy 2026. február 17-én kiadott eu-

rópai elfogatóparancs alapján. Az ügyészség tájékoztatása szerint az Alla S. néven azonosított román állampolgárságú nő idén márciusban az ukrán férfi helyét átvéve folytatott kémtevékenységet Németországban. A gyanú szerint felkereste a megfigyelt személy lakcímét, és mobiltelefonjával felvételeket készített a helyszínről. Az ügyészség szerint ezzel a célpont elleni további hírszerzési műveleteket készíthette elő.

A román állampolgárságú nőt a nyugat-németországi Rheine városában tartóztatták le, és a német szövetségi legfelsőbb bíróság elé állították, amely az előzetes letartóztatásról dönt.

A német hatóságok egyúttal várják az ukrán férfi kiadatását Spanyolországból. Mindkettőjüket azzal gyanúsítják, hogy egy külföldi hírszerző szolgálatnak dolgoztak – közölte az ügyészség, hozzátéve, hogy a hatóságok házkutatásokat is tartottak a lakhelyükön. (Agerpres)

A nőgyilkosságok megelőzését célzó törvénytervezetet fogadott el a parlament

A bukaresti szenátus után a képviselőház is megszavazta szerdán a nők ellen elkövetett gyilkosságok megelőzését célzó, a nemi egyenlőtlenségen alapuló erőszak szigorúbb büntetését előíró törvénytervezetet.

A kihirdetésre váró – egyetlen ellenszavazattal és két tartózkodás mellett megszavazott – jogszabály különálló tényállásként vezeti be a román büntetőjogba a nők ellen a partner vagy családtag által elkövetett nőgyilkosság fogalmát, az emberölések esetében így súlyosbító körülménynek minősül, ha a tettes a nő feletti uralom vagy kontroll megtartása érdekében alkalmaz – adott esetben az áldozat halálát eredményező – erőszakot.

A törvény a rendőrség, az ügyészség és az orvostani intézetek számára kötelezővé teszi a családon belüli erőszakos cselekményekkel kapcsolatos adatok gyűjtését, elemzését, a nőgyilkosságnak minősülő esetek összesítésének

rendszeres közzétételét, védelmet biztosít a nőgyilkosság nyomán árván maradt kiskorúaknak, és súlyosbító körülménynek minősíti a kiskorúak jelenlétében elkövetett tettlegességet.

A jogszabályjavaslat azt is előírja, hogy nemi alapú erőszakos cselekmények ügyében a hatóságok – feljelentés hiányában, vagy a feljelentés visszavonása esetén is – hivatalból indítanak eljárást.

„A nőgyilkosság nem hirtelen indulatból elkövetett bűncselekmény, hanem gyakran egy hosszú erőszakspirál végpontja. Ha időben felismerjük a figyelmeztető jeleket, életeket menthetünk. Nem elég megbüntetni az elkövetőket, meg kell állítani a spirált, mielőtt újabb nő veszítené életét. Ez a törvény a megelőzés törvénye is” – mutatott rá Csép Andrea, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) parlamenti képviselője, a kezdeményező egyike.

A FILIA feminista civil szervezet adatai szerint 2025-ben 66 nőgyilkosságot követtek el Romániában. (MTI)

Felszámolják a romániai Damen Shipyards hajógyárat

A társtulajdonos elutasította a csődegyezséget, kezdődik a legnagyobb romániai hajógyár, a Damen Shipyards felszámolása – írja a BNS szakszervezeti szövetség közleménye alapján az economedia.ro. A hitelezők szerdai közgyűlésén a holland Damen Holding elutasította a fekete-tengeri kikötővárosban, Mangalián található hajógyárat működtető cég reorganizációs programját.

„Ennek a döntésnek a következményei rendkívül súlyosak az alkalmazottakra nézve. A cég felszámolásával a munkavállalók egyéni munkaszervezései megszűnnek, elvesztik a munkahelyeiket” – olvasható a BNS közleményében.

A holland társtulajdonos arra hivatkozva utasította el az átszervezési tervet, hogy az ellenkezik az érdekeivel, súlyos veszteségeket okoz neki.

A Damen Holding szerint a reorganizációs terv kizárja a jelentős beruházások és a Damen Holding által a hajógyárnak nyújtott hitelek visszafizetését, ami számottevő veszteséget okoz a Damennek – közölte a cégvezetés.

A Damen Holding jelenleg a Damen Shipyards részvényeinek 49 százalékával rendelkezik, a román államnak korábban átengedett 2 százalékos részvénytulajdonosként pedig a bécsi nemzetközi döntőbíróson pereskedik. A holland vállalat 2018-ban a koreai Daewoo-tól vette meg a Damen Shipyards 51 százalékos részvénytulajdonosát.

A cég 2024 óta áll csődeljárás alatt, amelyet a holland társtulajdonos egy 2018-ban nyújtott, 160 millió eurós hitel miatt kezdeményezett.

A hajógyárnak mintegy 1000, kényszerszabadságon levő dolgozója van, akik három hónapja nem kapták meg a bérüket. Az utóbbi hetekben az alkalmazottak több alkalommal tüntettek az elmaradt bérek miatt.

A hitelezők követelése 1,97 milliárd lejt tesz ki, a hajógyár aktívumainak piaci értéke azonban csak 184,5 millió eurót. A Damen Shipyards csődbiztos korábban azt közölte, hogy stratégiai befektetőt keres a vállalat számára. A mangaliái legnagyobb romániai hajógyár, a telephelye 1 milliárd négyzetméter, a termelési kapacitása pedig évi 3,5 millió munkaóra. (MTI)

ORSZÁG – VILÁG

Lehűl a hőmérséklet, eső, havazás lesz

Hétfőig az ország régióinak többségében megerősödik a szél, és mérsékelt esőzésekre lehet számítani, a hegyvidéken havazni fog, és újabb hórétteg rakódik le – közölte szerdán az Országos Meteorológiai Szolgálat (ANM). A meteorológusok szerint ma a Bánságban, a Körösvidéken, Moldvában és Erdély déli részében, pénteken és szombaton az ország legnagyobb részében felerősödik a szél. A légmozgások sebessége elérheti a 45-55 kilométert óránként. A hegyekben azonban, főként a magas hegyvidéken a széllesek sebessége meghaladhatja a 70-80 kilométer/órát. Péntektől kezdődően az esőzések fokozatosan kiterjednek délnyugatról az ország egész területére. A magas hegyvidéken havazásra és újabb hórétteg lerakódására lehet számítani. A leeső csapadék mennyisége a jelzett időszakban elérheti a 20-25 litert négyzetméterenként, helyenként pedig meghaladhatja a 35 litert, főként a déli és délnyugati országrészben és a hegyvidéken. (Agerpres)

Több mint 22 ezer személy jutott álláshoz

Az év első két hónapjában 22.597 személy jutott álláshoz az Országos Munkaerő-elhelyezési Ügynökség (ANOFM) közvetítésével – tájékoztató szerdán az intézmény. Az ügynökségen keresztül február 28-ig munkahelyhez jutott személyek közül 10.416-an 45 éven felüliek voltak, 4899-en 35 és 45 év közöttiek, 2055-en 30 és 35 év közöttiek, 1186-an 25 és 30 év közöttiek, 3341-en pedig 25 éven aluliak. A felvett személyek közül 4051-en tartoztak az addig nem foglalkoztatott és oktatásban, képzésben sem részesülő fiatalok csoportjába. Az ANOFM közvetítésével álláshoz jutottak közül 11.125-en nők, 11.472-en férfiak. Ugyanakkor 12.359 személy városban, 10.238 falun él. Többségüknek – 7954 személynek – középszintű végzettsége van, 4786-an szakiskolát végeztek, 4666-an általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, 3406 személynek egyetemi oklevele van. Az ANOFM közvetítésével az idei év első két hónapjában álláshoz jutott személyek közül 5040-en a nehezen vagy nagyon nehezen foglalkoztathatók kategóriájába tartoznak. A legtöbb munkanélkülinek Bukarestben (2446), illetve Fehér (1121) és Iași (903) megyében sikerült elhelyezkednie 2026 első két hónapjában. (Agerpres)

85 százalékos átváltási arány

Februárban több mint 311 millió italcsomagolást váltott vissza a lakosság, az év első két hónapjában pedig összesen megközelítőleg 667 milliót – közölte szerdán a betétdíjas visszaváltási rendszert (SGR) működtető RetuRO vállalat. A közlemény szerint az év második hónapjában több mint 311 millió italcsomagolást váltott vissza a lakosság, a piacra dobott italok (megközelítőleg 364 millió) csomagolásának több mint 85 százalékát. Az első két hónapban összesen mintegy 667 millió italcsomagolást váltottak vissza, és megközelítőleg 59.000 tonnát kitevő mennyiséget szállított a vállalat az újrahasznosító állomásokra. (Agerpres)

„Az RMDSZ a hibás”

(Folytatás az 1. oldalról)

a csatlakozáshoz. Van egyfajta belterjesség. Mint minden pártban, amely bizonyos értelemben a kölcsönös bizalomra épít. Nem csak nálunk. Bárhol a világon. És azt is el kell ismerni, hogy generációváltás van, és ez így jó. Felnőtt egy olyan nemzedék, amelynek mások a prioritásai, másként kezeli a közösségi kérdéseket. De ezek az emberek kezükbe vették a jövőjüket. Vannak elért eredmények. Hogy el lehetett volna érni többet, helyi, megyei vagy akár országos szinten, az is biztos. Az is tény, hogy bizonyos helyzetekben másként kellett volna dönteni. Ilyen a politika. Bárhol a világon. Van egy adott helyzet, amiben mindenféle körülmények között felelősségteljesen kell határozni. Tegye meg az, aki másként csinálná. Kritizálni a legkönnyebb. Véleményt lehet nyilvánítani szavazáskor. És az is tény, hogy kisebbségi helyzetben nem engedhetjük meg magunknak a széthúzás, a pártoskodás „luxusát”.

Az RMDSZ a mi erdélyi magyar narancsunk. Egyesek szerint „kicsit sárgább, kicsit savanyúbb, de a miénk”. Jobb, ha van, mintha nem lenne. Szerintem...

Kettős jubileumot ünnepeltek

(Folytatás az 1. oldalról)

700 diák a sportlíceumban és közel 550 fiatal az iskolás sportklubban – szinte teljesen kimeríti a városi sportlétesítmények adta lehetőségeket, Marosvásárhelyen mégis lenne hely még több sportolónak. Hangsúlyozták, hogy a líceum, amely a néhai Szász Adalbert kezdeményezésére született, az évek során bizonyította létjogosultságát mint önálló sport profilú intézmény, hiszen itt a tanárok úgy tudnak dolgozni a diákokkal, hogy nemcsak a sportra, hanem az oktatásra is hangsúlyt fektetnek. A beszélgetést meghatározó pillanat követte: az egybegyűltek vastapsal köszöntötték a két intézmény korábbi tanárait, majd egy perc néma csenddel emlékeztek meg az egykori alapítóról. Elismerésben részesült az iskola névadójának fia, Szász Attila és felesége, az iskola egykori vezetőségi tagjának, dr. Benedek István-nak szánt emlékművét pedig fia, Benedek István vette át.

Az ünnepi köszöntőt mondók sorát Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere nyitotta, aki kiemelte, hogy a szóban forgó intézmények rendkívül fontos szerepet töltenek be a város életében.

– 70 év egy intézmény életében hatalmas idő, hiszen nemcsak sportolókat adott, hanem erős, kitartó embereket, akik tudták, hogy a siker mögött munka van, a fejlődés mögött pedig kitartás és fegyelem. A Szász Adalbert Sportlíceum pedig 25 éve bizonyítja, hogy a tanulás és a sport kéz a kézben járhat, hogy lehet egyszerre jó diáknak és elkötelezett sportolónak lenni. Az innen kikerülő fiatalok nemcsak

eredményeket hoznak, de jó példát is mutatnak mindannyiunk számára – mondta.

Soós Zoltán kiemelte ugyanakkor, hogy a jövőbe való befektetés legalább olyan fontos, mint a múlt eredményeire való visszatekintés.

– Polgármesterként hiszek abban, hogy a legjobb befektetés az, amit a gyerekeinkbe teszünk, hiszen minden felújított iskola, minden korszerűsített sportlétesítmény és támogatott program valójában a fiataljaink jövőjét szolgálja. Marosvásárhelyen azon dolgozunk, hogy az iskoláink ne csak működjenek, hanem fejlődjenek is, hogy a diákok és a sportolók olyan környezetben készülhessenek, ahol valóban kihozhatják magukból a legtöbbet, mert hisszük, hogy a mai fiatalok jelentik a holnap erős közösségét – mondta.

Köszöntőt mondott az Oktatási Minisztérium államtitkára, Kallós Zoltán is, aki egyebek mellett hangsúlyozta, hogy meg kell értetni a gyerekekkel, hogy mennyire fontos az oktatás, hiszen a sport és a tanulás együtt hoz egyensúlyt az ember életébe.

Vincze Loránt európai parlamenti képviselő, bár nem tudott személyesen részt venni az ünnepségen, a sportiskola volt diákjaként üzent az egybegyűlteknek. Hangsúlyozta: „70 év egy sportklub, 25 év egy sportlíceum életében nemcsak történelmi mérföldkő, hanem nemzedékek közös munkájának, kitartásának és sikereinek ünnepe”. Kiemelte ugyanakkor, hogy „egy iskola, egy sportklub ereje a közösségében rejlik, abban, hogy a múlt értékeit hogyan tudják ötvözni a

Kádár Zoltán, Gyarmati Ferenc, Csiki Zsolt

jelen kihívásaival”. Úgy fogalmazott: Marosvásárhelyen a sport jó kezekben van. Vincze Loránt mellett a város sportkiválóságai közül Szőcs Bernadette asztaliteniszező és Trandafir Norbert úszó is videóüzenetben köszöntötte az ünneplőket, de így tett Răzvan Burleanu, a Román Labdarúgó-Szövetség (FRF) elnöke is.

Az eseményen felszólalt továbbá dr. Bogyo Levente, a magyar tüdőtranszplantációs program vezetőhelyettese, Antal Levente főtanfelügyelő-helyettes, Bîndilă Claudiu szaktanfelügyelő, illetve az Országos Sportügynökség alelnöke, Moldovan Thomas Răzvan, akik többek között kiemelték, hogy a Marosvásárhelyi Iskolás Sportklub, illetve a Szász Adalbert Sportlíceum egyaránt karakterfor-

máló intézmények, ahol az oktatás és az élsportolók felkészítése kéz a kézben jár. Dărăban Paula-Maria, Maros megyei főtanfelügyelő az oktatás és sport alapköveinek nevezte a két intézményt, majd az esemény egyik fénypontjaként jubileumi oklevelet adott át Gyarmati Ferencnek és Csiki Zsolt-nak.

A Szász Adalbert Sportlíceum az évek során számos értékes partnerkapcsolatot alakított ki itthon és külföldön egyaránt, a jubileumi ünnepségen emlékdíjjal ajándékozták meg a többek között Szerbiából, Magyarországról, Temesvárról és Kolozsvárról érkezett intézményképviselőket. Elismerésben részesültek továbbá a Marosvásárhelyi Iskolás Sportklub és a Szász Adalbert Sportlíceum volt igazgatói, a

megyei partnerklubok, a líceum országos tantárgyversenyeken remekelő diákjai, illetve azok a volt diákok, akik jelenleg az intézmények tanárai, vagy iskolaigazgatóként tevékenykednek. A Marosvásárhelyi Iskolás Sportklub és a Szász Adalbert Sportlíceum együtt díjazta azon sportolóit, akik az évek során kiemelkedő teljesítményt értek el országos vagy nemzetközi versenyeken. Mi sem bizonyítja jobban a jubiláló intézmények sikerét, mint az, hogy a több tucat díjazott megtöltötte a Kultúrpalota színpadát.

A jubileumi ünnepséget a Szász Adalbert Sportlíceum ritmikus gimnasztika csapatának látványos bemutatója tette még emlékezetesebbé. A rendezvény állófogadással zárult.

Az elmúlt évek legeredményesebb sportolói

Fotók: Soós Zoltán Facebook-oldala

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Egyre ritkábban hangzik el ez a kérdés a modern európai (és más civilizált) falvak és városok körében családilag. Ugyanis az emberiségnek eme emancipálódott része, amely a hagyományok és újítások szokásos ellentmondásában hánykolódik, nem tudja eldönteni végérvényesen, melyik változat mellett tegye le a garast. Már hogyha rendelkezik egyáltalán letehető garasokkal. Világosabban fogalmazva, vezessen-e rendes – nagyanyáink korából örökölt – háztartást, vagy simuljon a vacsoraközpontú családmódelhez. Még világosabban, az ebéd mint társas találkozás és közös étkezés kimarad, elmismásolódik a munkahelyi kötöttségek és napi munkaprogram okán, a családok reggel futva, este pedig hótfáradtan találkoznak. A kegyelmi időszak a szombatvasárnap, már ahol nincs a családtagok munkarendjébe betáblázva az ügyelet is.

A vacsora szentsége egyre nő, holott a dietetikusok arról igyekeznek minket (titeket, őket) meggyőzni, hogy ne vacsorázzunk este hat óra után, és lehetőleg könnyű vacsorával a gyomrunkban huppanjunk le a tévé elé, ahol rettenetes, rémséges hírek várnak minden ízlést kielégítően, valamint olyan filmcsatornák, ahonnan csorog a vér, erőszak és a világ buja baja.

Az ebéd tehát, ha tételünk a mindennapokban igazolást nyer – elsikkad, ellégiesedik, mint a határok Európában az unión belül, jelentéktelenné válik, és lassan kivész a rendes, bőséges, táplálóan erősítő, felfrissítő vagy elálmosító ténykedések köréből, családias jellege (összetartozást erősítő szerepe) legendává nemesül, a messzeség és nosztalgia búvkörébe kerül át, szelíd óhaj lesz.

Mit főzök ebédre?

Ezért, ha felteszik nekünk a kérdést, olykor váratlanul és őszinte indulattal, nem tudunk rá hirtelenjében mit felelni. Vagy rögtön régi titkos kedvencünket kérjük, bízva abban, hogy a kedvenc kaja minden alkotóelem kamránk mélyén már évek óta erre vár, lábasa, serpenyőbe, fazékba ugrásra készen.

A nagy főzemény maradéka kis lábásokba kerül, becsúztatjuk a jégszekrénybe, és másnap vacsorára megkaphatjuk, amely a vacsorát mondhatni bearanyozza. (Maradjunk ennyiben.)

A kérdés a tévé főzőműsoraiban aktuális. Ott furton furt főznek, sütnek, abárolnak, besamel készítenek, mángorolnak, cifráznak, tortáznak, ízésítenek, fűszereznek, karamellizálnak, és egyéb újabb és régebbi keletű gasztronómiai terminus technicusokkal szaporítják nézőink szókincsét és ízlélibimbóit.

Az emberiség, az ebédhiányos emberiség pedig mindezek dacára magasabbra nőtt, mint apáinak nemzedéke, állapították meg az orvostudomány jelesei, pl. a közmondásosan termékeny fantáziájú és jól felszerelt laboratóriumokkal rendelkező fura brit tudósok egy hordája.

Lehet, hog tévedek, de manapság az asztronómiánál és asztrológiánál a gasztronómia sokkal népszerűbb, annak ellenére, hogy a civilizált emberiség a napi háromszori rendszeres étkezés helyét a napi kétszeri-ötszöri rendszeres étkezésre tért át. Úgy tesz, mintha nem lenne fontos, holott tudjuk, ahhoz, hogy az emberiség filozófiai-művészeti-irodalmi vagy mérnöki fejtegetésekbe bonyolódjék, előbb táplálkoznia kell. (Nem csak én mondtam, állítólag Marx is megjegyezte egy helyütt. A bátrak és ráérősek kikereshetik az idézet pontos helyét és alakját.)

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (78.)

A XX. század viharzásai egy ipolysági kis faluban

Az író Háy János (Vámosmikola, 1960. április 1.) egy ipolysági kis faluból Budapestre jutó értelmiségi sikeres sorsát élve sem felejt el származását. *Napra jutni* (2014) című „családállító” regényében (elbeszélésfűzérében) úgy eleveníti fel gyermekkorát és környezetét, hogy a huszadik század viharzásait is odaidézi faluja köré.

Kiss Zsuzsánna

Hitelesen, és ami manapság szinte kivételes, a fővárosba szakadt felsőbbrendűségében tetszegtől mentesen ábrázolja a szegénységet, illetve a kollektívbe kényszerített falu nehéz, sokszor lemondó önfeladásba vagy önpusztításba fúló életét. Ezt a lefokozott életet csak a nagyon edzettek tudják kitartó egészségben, hősiességben élni. A könyv nagy erénye, hogy szerzője visszatekintve sem érezteti, hogy ő (a kiemelkedett értelmiségi) különb lenne azoknál, akik közül elszármazott. Mert a regény minden szereplőjét, így az író is a szeretet kérdésköre mozgatja, motiválja, a szeretet hiányossága pedig csüggeszti, megbetegíti, önmagára és másokra nézve kórossá, sőt ártalmassá teszi.

Az „elapátlanodott” író múltidézését a kisfiú édesapja iránti rajongásával indítja. Felidézi azt a szűk kis időt, amikor apja még boldog és önfeléd tudott lenni. A szülők árnyékából „napra jutott” felnőtt író számba veszi minden fellelhető emléket, hogy megtalálja a harmónián és egészségben ejtett sebeket, amelyek, többek között, végtelenül erősnek hitt apja korai halálához vezettek.

A Napra jutni

hősei „a gyerek” és családja: „az apa”, „az anya”, a nagyszülők, és voltaképpen a falu apraja-nagyja. A cselekményt orvosi szempontból is értelmezhető történések szövik át.

A tézesítés Háy János szülőfalujában is méltatlan erőszakkal, véresre verésekkel járt. Az író édesapját „finomabb” módszerrel kényesítették, hogy jóhírű fuvaros léte adja be szeretett lovait a közösbe, s ezzel magától és kis családjától egyszerre vonja meg az önálló megélhetés biztos lehetőségét. A finomabb módszer az volt, hogy több éjjelen át minden egyes félórán durva ablakzörgetéssel és fenyegető kiabálással riasztották fel a családot. A „gyerek” kisbaba volt még, pár óra alatt teljesen kikészült a nem alvástól és az ijedségtől. Napok teltek így, és az anya már csak a csecsemő azonnali nyugalomát kívánta, végül azt kérte az urától, hogy írja alá azt a papírt, amiről hallani sem akart egyikük sem korábban. Adja be pompás lovait a közösbe, különben a gyermekkel mi

lesz, megbetegszik... A közösbe beszolgáltató lovak azonban nem felejtik jó gazdájukat, minden nap haza akarnak térni. Sehák pedig, akit a téesz nevez ki az újonnan szerzett lovak mellé, csak ügyetlen, képzetlen és durva az okos és jól tartott, becsült és szeretett állatokhoz... Sehák tehát mindennap holtrészegre issza magát, majd elveri a „kommonizmushoz” nem értő, okos és hűséges lovakat! Az iszákosság tehát azért is terjed oly sebesen, mert rövid távon feledtetni az igazságtalanságokat, melyeket az embereknek minduntalan le kell nyelniük? Az apa más jellem, ő nem iszik, és nem dohányzik.

Elkezdődik az ő lelki gyötrelme is

Ezer dolgot vállal, hogy eltartsa a családját. Tanulásba fog, leérett-ségizik, lassan már ő vezeti az állami gazdaságot, csak hogy ehhez óhatatlanul be kell lépnie a pártba... Az öngyöttrés így aztán igazán felerősödik lelkiismerete színpadán. Az apa jóval ritkábban nevet, s nem ér rá játszani kisfiával, mint tette régen. Igaz, hétvégeken már a maga erejéből vásárolt kocsin viszi kirándulni családját, és igényesen igyekszik nevelni gyermekét, törődik feleségével. Ám nem való vezetőnek, mert magához mér mindenkit, mert maximalista és türelmetlen. És közben látja munkatársai ügyetlenkedéseit, kollégái gyengéit (isznak, dohányoznak, felszínesegek). Mindezekért a belül hordozott, elfojtott feszültségeket azt óhajtja, hogy az ő fia ne ragadjon otthon... Ismerős képlet sokaknak, sajnos.

Otthon éveken át, míg a vezetői tisztség „uborkafájára” az apa fel nem mászott, a szülők házasetelére a nyári és meleg időben csak a padlás állt rendelkezésre, télen semmi. Az egyke gyerek köztük aludt a két ágy közti ágydeszkán. Az árnyékszék a baromfiudvar mögött volt. A gyerek rettegett is oda kijárni. Amikor aztán a bariomfiudvart „felszámolta” a kolera, az élet törékenységét a kisfiú is megtapasztalta.

Gyermekkori szenvedések

A gyerek balkezes; abban az időben a balkezeseket átszoktatják, így megalázást, szégyent és szenvedést kell kiállnia minden balkezesnek,

Forrás: Wikipédia

amíg „rosszabb kezével” elfogadható szinten megtanul írni és dolgozni. A szerző kiskori énje szenved egykeségétől, sokat van egyedül, hiszen szülei állandóan dolgoznak. Egy alkalommal, amikor az anya kicsit késve ér haza, és a nagyszülők is dolgoznak a téeszben, a gyerek megéhezik, ezért nekifog bundáskenyeret készíteni. Igen ám, de a gáztartály csapját egyből nagyon megnyitja, nem állítja takarékra. A hirtelen forrószó zsírba óvatlanul, egymás után beledobja a tejbe áztatott kenyérszeleteket, és a zsír vékony trikóján át megégeti hasán a bőrt. Több baja nem esik, mivel hazaér édesanyja, és azonnal hideg zsírral kezeli a már éppen felhőlyagzott sebeket. Az anya pedig – önmagát szidja, hogy miért is állt meg egy szóra is a boltban, az utcán.

A kegyetlennek ismert kövér iskolaigazgató egyszer hirtelen megváltozik, türelmes és megértő tanárrá alakul. A gyermekek mindenfélét fantáziálnak, hogy mi érte az igazgatót. Szeretője lett, erről „ábrándoznak”. A valóság azonban komorabb: kiderül, hogy a szigorú férfi súlyosan beteg, s ez a tény új szemszögből látatja előtte az iskolát, a világot és önmagát.

A falu doktora?

Nem erősen sokoldalú szakember, minden betegségre „kalmapi-rint” ad a falusiaknak. Amikor aztán elhelyezik, egy „egész” orvosháaspár költözik két gyermekkel a faluba. Ám a falu csodálatára csak az orvosnő rendel a faluban, és sajnos, betegeire ő sem figyel. A férjétől, a doktor elvtárustól ugyanis éppen válik, aki máshol vállal körzetet.

Hiába van az új orvosok fiának hosszú haja és igazi farmere, mégsem boldog. A szegény falusi gyermekek döbbenet fogják fel, hogy nem mind arany, ami fénylik. A hosszú haját s a farmert sem kívánják már nagyon, nehogy ők is boldogtalan, elégedetlen csemetékké változzanak.

Érdemes beszélnünk a főhős felnőttéinek traumafeldolgozási különbözőségéről. Mind anyai, mind apai nagyszülei életét alaposan összetörte a háború, a frontvonalas, az orosz fogság, majd a „kommonizmus”. Az apai nagyapa, amikor műhelyét elveszik, inni kezd; a sok veszteségből és talán alkatából adódóan is, önsajnálóvá, önzővé, másokat hibáztatóvá torzul. Anyai nagyszülei is legalább annyi háborút, közeli gyászt és fogságot szenvednek el, de számukra az életnek mindig volt és marad értelme, még akkor is, ha „nem mi döntünk arról, hogy mi lesz velünk” (245.). Anyai nagyanyja már kislányként felnőtt, szinte anyai sorsba kényszerült, így korán megszokta a gondoskodó szeretet gyakorlását. Az anyai nagyapa mindent, jót és rosszat egyforma alaposan megfigyelt. A marhavagonban látta, hogy aki megszánta őket (Arad környékén), és vizeskannát nyújtott fel nekik, azt az örök máris betuszkolták a vagonba – a szállítmányt gyarapítandó.

A Gulágon

pedig látta, hogy „aki már nem törődött magával”, az lett a következő halott (246.). Miután szerencsésen hazatér, ez a nagyapa mindig azzal

foglalkozik, amit meghagynak neki, és nem azzal, amit elvesznek tőle... Hazatértek egyetlen lánya már tizenéves. A fogságban megtanult módszerrel, minden reggel hálásan végiggondolja, hogy mi mindenért érdemes élnie. És amikor férjhez adják a lányukat, a vejüket is épp olyan szeretettel fogadják be szegényes kicsi házukba, mintha saját gyermekük volna. Az író anyai nagyapja nemcsak lekötő és elvárásos egy szál kisunokáját a maga megpróbáltatásokkal teli élete igaz „kalandjaival”, hanem egyúttal felvértezi őt az élet valós nehézségeivel szemben.

Azonban a jó édesapa szomorúan végződő élete is súlyos példázat az egykori gyerekeknek. Katonai szolgálatra apját az ávosokhoz osztották be, az alföldi kitelepítettekhez. Három hónapig bírta nézni hallgatni az ottani kínzásokat. Utána áthelyezését kérte, szerencsére áthelyezték, nagy építkezéshez került. Bár gymra már a katonaság alatt megbetegszik, a nagyobb bajok a tézesítéssel következnek be. A méltatlan szegénységbe ragadás ördögi köréből gyermekét csak kifele, csak a falutól elszakadva tudja elképzelni... Tikasztóan szomorú, torokszorítóan ismerős történet. Miképpen összegzi az egy fiából „kifogyó” özvegy édesanya a maga életét a regény végén? Akit érdekel, olvassa el ezt az életábrázolásban gazdag és keresetlenül őszinte könyvet.

Az öregté felé (2017)

Háy János verseskötete szorongással tölthet el, mert mellbevágóan szikár, minimalista, áthatóan keserű, ráadásul tömény családottsá-

got kifejező kötet. Alaptémája az öregedés; az egyéni testi-lelki-szellemi széthullás ábrázolásán túl a Kádár-korszak végén felnőtt nemzedék árvaságát és önazonossági válságát fejezi ki. Azt a „vidám barakk”-korszak és a zavaros 90-es évek alatt lepusztult egyéni és közösségi életérzést, amelyben nincs megtartó és összetartó értékrend, amelyből hiányzik a céltudat, a hivatásszeretet, az egészséges önbecsülés, amelyből gyakran kikopik a család, a közösség, és üres fogalom a haza, a nemzet, amelyben a bizalom és a hit, akár a boldogság emléke, nosztalgiaiként is alig-alig bukkan elő. Háy szomorú diagnózisa nem egyedülálló a kortárs magyar irodalomban – elegendő az erdélyi Bodor Ádámra vagy a sajnálatosan fiatalon elhunyt Borbély Szilárdra gondolnunk.

„Jónak kéne látni azt, hogy élet” – írja *A legrosszabb forma* című versében (Háy: Az öregté felé, Európa 2017, 15). Közérzeti vírus, járványos apátia az, amit e versek kifejeznek? Milyen történelmi-társadalmi jelentésudvart képez a *Maradvány* című vers gondolatritmusként visszatérő sora: „Nekem a maradvány jutott”? „Utolsó szirmok, kidőlt fenyvesek, hogyan, ha nincs tovább” – olvashatjuk ugyanitt (Maradvány, Az öregté felé, 2017, 93–94.). A csonka ország történelmi, társadalmi és nemzedéki veszteségérzetének elfojtása, majd kései felismerése volna az, amivel szemben bénító székszis a reakció? Így zárul a *Haszontalan* című vers:

„Hogy bírom ki,/ és hogy bírja ki bárki,/ hogy semmi,/ semmi nem ér /semmit.” /(*Haszontalan, Az öregté felé*, 2017, 92.)

Az öregedés tünetei

A legtöbb vers az öregedés tüneteit jeleníti meg, a szenvedélyes hangnem olykor ironikusba vált át. Máskor pedig a (második) világháborút megjárt nemzedék sérelmei kísértének a politikai értelemben szabad ország középkorú nemzedékének közérzetében. A *Darabokban* című vers lírai anyja saját élveboncolását írja le, de nem a Szilágyi Domokosra vagy Szabó Lőrincre oly jellemző szellemi-lelki önvizsgálat módszerével, hanem – a délszláv háború szomszédságában – az iszonyú szervkereskedelem képzelt áldozataként. Megkövesedett, feloldatlan és közöletlen vagy elhallgatott kiábrándultságot árasztanak e versek. Otthon és otthonosság helyett szétesett vagy hazug játszmákban együttélő családok árnyai. Szerethető közösség, nemzet helyett elbirtokolt, lepusztult táj és holttesteket befogadó talaj, csak „hamu és por” (a *Halotti beszéd* „por és hamuját” a visszajára pördítve találjuk). A visszavonhatatlanság, az abszolút hiány érzete teszi „kőkeménnyé” e versek olvasási élményét. A lírai én csak álmában boldog, ekkor bújik hozzá a fia, de a fiú ekkor is „megijedt valamitől”. Kegyetlen őszinteségű portré egy elveszett, széteső, szenvedésre fel nem vértezett, jogait és lételemét nem lelő, érzékenységében önmagát is megvető nemzedékről? A kórfeltárás mindenképp feltétele a gyógyulásnak, amíg nem késő?

„Keserűt hánysz./ Tegnap lemondta magadról./

Ma visszavonnád, de a test / nem bocsát meg.”

(*Keserű, Az öregté felé*, 2017, 117.)

Pakisztán (8.)

Harmadik túranap a Karakorum hegységben (1.)

Veress Zsombor

Csodás napsütésre virradtunk július első napján a Paiju táborban, a szokásos ütemben szedelőzködünk, reggeliztünk, és nekivágtunk újabb túraszakaszunknak. Eleinte még mindig csak enyhén emelkedtünk a poros, köves gyalogúton, ám az egyik kanyar után felbukkant valami hatalmas, falszerű képződmény, ami azt a látszatot keltette, mintha keresztbe zárná el a völgyet. Olyannak tűnt a távolság homályán keresztül, mintha egy gátat építettek volna a bal oldali hegyek derekától a jobb oldali hegyek derekáig. Mint amikor Erdőszentgyörgyön átutazva megpillantjuk a Bözödi-tó töltését, a vizet azonban nem, ezért még nem tudjuk, csak sejtjük, hogy mit takar a hatalmas fal. Azonban a víztározó védőgátját a sokszorosává kell hatványoznunk ahhoz, hogy fogalmat alkot-hassunk arról a látványról, amely a Karakorum tornyai közt mágnesként vonzott közelebb és közelebb.

És egyszer csak ott álltunk annak a hatalmas valaminek az aljában, s akkor bizonyosodhattunk meg arról, amiről nyilván már tudtuk elméletileg, hogy a kolosszális fal nem más, mint egy gigagleccser végső szakasza. Ez egy válaszfal volt számunkra, nem csupán fizikai értelemben, és nem csak ezen az úton, hanem felfoghatom életünk egyik fontos választóvona-

Kapaszkodunk a Baltoro-gleccser homlokmorénáján

Gleccserasztal

A 6000 méter fölé magasodó Trango-tornyok

laként is, hiszen Földünknek egy olyan különleges szegletébe érkeztünk, amelyet korábban csak földrajzi atlaszok lapjain tanulmányozhattunk. Megsemmissülve hunyorogtunk a „falra”, és megilletődve kopogtattunk a Baltoro-gleccser kapuján, a világ egyik legnagyobb gleccserrégiójában.

De hogy hogyan jutunk át a kapun, azt abban a pillanatban még nem tudtuk, csak bámultuk a gleccserből szemünk láttára születő vad folyót, a Braldut, amelynek mentén már napok óta utaztunk, gyalogoltunk. Rendkívül látványos volt, hogy ez a vízfolyás nem csemelyből cseperedett patakká, majd szélesedett folyóvá, hanem a több tíz méteres vastagságú, acélkeménységűre sűrűsödött irtatlan jégár alól előbukkanva egyből egy halálosan veszélyes, hőmpölygő vízfolyam látszatát keltette, és olyan félelmetes dübörgéssel indult útjára, amely hiábavalóvá tett minden emberi szót. Olyan, mint amikor beülünk egy hangversenyre, s a helyett, hogy egy szelíden, lépcsőzetesen – netán unalmasan – felépített zenemű mellett bóbiskolnánk – a zenekar máris az V. szimfónia erejével ragad magával, azonnal a velőnkig hatol, s a sors kopogtatásának drámai feszültségével árasztja el érzéseinket.

A beethoveni kopogtatásra mi is szerény kopogtatással válaszoltunk, és mivel kitaratók voltunk, beengedtettünk a Baltoro-gleccser ámulatba ejtő, de ugyanakkor kíméletlenül vad világába. Megváltozott a túraösvény jellege, s bár az első két túranapon sem lazáltunk, hiszen jóval túl voltunk 40 kilométernyi gyalogláson, attól a perctől kezdve véget ért a viszonylag laza séta.

A Baltoro-gleccser a maga 63 kilométeres hosszával a világ egyik leghosszabbja, leszámítva a sarkvidéken találhatóakat, s nekünk az elkövetkező napokban csaknem a teljes hosszát magunk alá kellett gyűrnünk a K2 felé vezető zárandoklatunkon.

Nekivágtunk. Már az első kapaszkodón kiköptük a lelkünket, hiszen a gleccser hátára kellett felkapaszkodnunk azon a kaptatón, amelyet távolról egy gigantikus falnak néztünk, s amely nem volt más, mint ennek a Balaton nagyságú jégfolyónak a végmorénája, más néven homlokmorénája. Ekkor szembesültünk azzal, hogy a gleccser háta a morénáknak köszönhetően dimbes-dombos, felülete hatalmas guruló kövekkel, szikladarabokkal borított, és ezek mind nagyon mozgékonyak, bármikor megadhatják magukat a gravitációnak, elindulhatnak, gurulhatnak, és mindent elsodorhatnak, ami az útjukba kerül. E guruló kövek között kellett úgy lavíroznunk, hogy a súlyos „tekegolyók” útjában ne mi legyünk a ledöntött „bábuk”. Ráadásul nem csupán a kövek vannak állandó mozgásban, hanem – mint ismert – a gleccserek mint „élő” képződmények, lassan, de folyamatosan mozognak, azaz csúsznak lefelé, naponta átlagosan 1-2 métert is, mint egy nagy, lomha, ráérős folyó, vagy mint egy nagyon viszkózus méz, amelyet ki szeretnénk tölteni az edényből. A gleccser mozgása viszont nagyban befolyásolja annak felszínét, állandóan változtatva azt. Ezért, szemben az általunk megszokott hegyi túraútvonalakkal, a gleccser hátán nincsen jól kitaposott és bejárt ösvény, amelyet évtizedek, esetleg századok óta

Feltűnik a Baltoro-gleccser falszerű képződménye

használnak a pásztorok és a természetjárók, hanem mindig új utat kell találni, hiszen a jégár arcúata szezonról szezonra, viszonylag rövid idő alatt is változhat. Ezért a Karakorumban szó szerint úttörőnek kell lenni, mert az az ösvénynek nevezett csapás, amelyet korábban használtak, a gleccser mozgása, illetve a tavaszi áradások következtében tönkre mehet, újabb lehetőségeket kell keresni, s ez még a helyi guide-oknak is kihívást, sok veszélyt jelent. S mivel nincsen jól kitaposott ösvény, ami van is, az a poros, gurulóköves labilitás miatt megkeseríti az odavetődő vándorok életét. A kövek könnyedén billennek, a kavicsos, homokos talajon könnyen meg lehet csúszni, félre lehet lépni, s ebben a magasságban, többnapos járásra az első egészségügyi intézménytől egy félresikerült lépés, egy banális bokaficam a túra végét és sürgősségi, helikopteres mentést jelenthet a figyelmetlen és szerencsétlen túrázóknak. Az ember csak hajlékony nádszál, koponyája csak egy törékeny pohár ezen az elhagyatott he-

Ahol a Braldut folyó születik

lyen. A kapaszkodások alkalmával az előrelépést olykor visszacsúszás követte, így a nap végén reszkető, nagyon igénybe vett izmokkal, ízületekkel tértünk nyugovóra. A gleccsertúra tehát nem egy leányálmom, amelyet tovább nehezítenek a gleccser hátán magasodó morénák.

A morénák, vagy más néven gleccserhordalékok a gleccserek vagy jégtakarók által szállított és lerakott kőzettörmeléből felgyűlt kupacok. Ezek a halmok azonban a gigantikus Baltoro-gleccseren, a Karakorum oltári hegyei között domb nagyságúak, különösen az alsóbb szakaszokon, és ezért nehezítették meg jelentősen az életünket, mert miattuk nem lehetett toronyiránt haladni, nem láthattuk, nem tudhattuk, hogy mi van a moréna túlsó oldalán. A fentebb írt nehézségek árán kellett felkapaszkodnunk rájuk, vagy kerülgetnünk őket, és mivel jelentős magasságuk eltakarta a célt, nagyon könnyen eltévedhettünk útvesztőjűnkben, rendkívül hosszú és fárasztó kerülőkkel hátráltatva az amúgy is kimerítő, hullámvölgyes kutyagolásokat. A gleccsertúra kiszámíthatatlanságát a morénákon kívül a számtalan gleccserpatak és gleccsertó is nehezítette, amelyeken át kellett kelni, vagy ki kellett kerülni őket. De olyan is volt, hogy miután nagy nehezen felkapaszkodtunk a moréna tetejére, ott szembesültünk azzal, hogy

zsákutca, mert a túloldalán gleccserhasadék vagy olvadékvíz táplálta tengerszem állta útunkat. Ilyen esetekben irányt kellett változtatnunk, és vezetőink más alternatívát kerestek, elsősorban tapasztalataikra, de főleg ösztönös megérzéseikre hagyatkozva. Ez az össze-vissza csúszkálás, törmeleken való csúszkálás nagyon kimerítő, ráadásul paradox módon a hegy és maga a gleccser olykor inkább sivatagnak tűnt. Hiába volt lábaink alatt a Románia ivóvízminőségét évekre fedező, irtatlan nagy, fagyott víztartó, a rekkenő hőség és a tűző nap nagyon próbára tett, és inkább sivatagi túrához tette hasonlatossá előrehaladásunkat, mintsem az általam Erdélyben megszokott kellemes kiránduláshoz.

A 6417 méteres Uli Biaho felhőkarcoló tornya

Lélektani divatok

Az önsegítés

Albert Ildikó
klinikai pszichológus

Az önsegítés természetes jelenség, mindannyian élünk vele valamilyen módon. Nap mint nap a megrendült lelki, érzelmi és kapcsolati egyensúlyunk helyreállítása érdekében, a problémák, a megoldási nehézségek kapcsán ezt tesszük, tulajdonképpen erről szól az életünk.

Az önsegítés egy megküzdési mód, ráadásul ezek közül is az adaptív stratégiák egyike, azaz használója úgy igyekszik karbantartani a lelkét, hogy szembenéz a gondokkal, és azok meg- vagy feloldására, rendezésére keres eszközöket. Ilyenkor tudatosan keressük a segítséget, a megfelelő módszereket, eszközöket, amelyekkel megoldhatjuk a gondjainkat. Ha így vesszük, akkor nem is kellene ebben a sorozatban foglalkoznunk vele. Mára azonban az önsegítés köre és határai nagyon kitágultak, és sokan már nemcsak megküzdési módszerként alkalmazzák, hanem egyrészt az elemi dolgok megtanulására, másrészt valamiféle magamutogatási elemként, amivel jelzik, mennyire foglalkoznak önmagukkal – lásd önfejlesztés! –, illetve hogy mennyire nyitottak, érdekesek, hogy meg akarják oldani mindazt, ami megoldható. Néha azt is, ami nem. Ilyen értelemben vált

divattá, amihez természetesen társadalmunk, pontosabban a szülői és nevelési attitűdök is nagyban hozzájárultak.

Két nagyon komoly oka van annak, hogy az egyének kénytelenek az önsegítéshez fordulni. Ne feledjük: ez nem azonos az egykori önneveléssel. Akkoriban ugyanis az ifjúságnak még adtunk a családban, az iskolában, a rendszeresen hivatkozott normarendszeren és a ma már alig emlegetett hagyományokon, rítusokon keresztül eszközöket, amelyekkel lefolytathatták ezt a fontos tevékenységet. És a már emlegetett, szintén divatos önfejlesztés sem szinonimája, mert az a képességekre és személyiségre vonatkozik, míg ez az együttélésre és a problémamegoldásra.

Az egyik ok, amit már régóta mondogatunk, lassan a köztudatba is beszivárog, hogy anómiás – azaz pontos, jól körülhatárolt együttélési szabályok nélküli – társadalomban élünk. Ilyen körülmények közé született már 1-2-3 generáció, és így nőtt fel, sőt, ily módon már szülők lettek az így felnőtte váltak, vagyis sokan, nagyon sokan kézzel fogható határok, pontos erkölcsi mérce, valódi értékrendszer, kialakult és elfogadott fogadók nélkül élnek a mindennapjaikat, így nőnek föl, és ebbe nőnek bele. A szülők, bár két év gyermeknevelési szabadság van,

vagy valamelyikük egyáltalán nem dolgozik, mégsem foglalkoznak a gyerekekkel: pici korától telefont nyomnak a kezébe, és a szülő is azzal üldögél a gyermek mellett, arra figyel, és nem a csemetéjére. Ráadásul nincsenek korlátok, szabályok, értékek, így megoldások sem kerülnek, a társas viselkedés és a problémamegoldás elemi szabályait sem sajátítják el: marad, hogy mindenki csinálja maga, ahogyan tudja. Így mindaz, ami eddig létezett, és amit eddig természetesen sajátítottunk el, ami a létünk és az együttélés része volt, az vált mára problémává, pontosabban az is problémává vált. Sokan, egy egész generáció kénytelen az egyszerű, hétköznapi dolgokat is ily módon, azaz saját erőből elsajátítani, mert nem nevelik őket, nem szabnak határokat, vagy (ritkábban) épp ellenkezőleg: túlzott, betarthatatlan, (túl)terhelő, sokszor értelmetlen elvárásokat támasztanak velük szemben.

A fogalom kitágult, mert kitágítottuk: mindenkinek meg kell szereznie mindazt, amire szüksége van egy viszonylag elfogadható élethez, és ez egyre inkább magánúton történik. Ráadásul kivittük ezt is a nagyközönség, a nyilvánosság elé, a közösségi felületek témájává vált, azzá tettük.

A másik ok, hogy a normákkal

együtt – hisz a kettő feltételezi egymást – megszűntek a hagyományok és a rituálék, még az eléggé elzárt vidéki közösségekben is megszűnő- vagy legalábbis átalakulófélben vannak. Valamikor, talán nem is olyan régen, még tudtuk, hogy a baj, a betegség, a halál az élet része, és megtanultunk módszereket, amelyekkel ezeket el lehetett viselni, föl lehetett oldani. Rítusa volt a beteggondozásnak, a haldokló elkísérésének, a meghalásnak és a gyászunk. A gyászunk a szó tág értelmében, hisz gyászolunk akkor is, ha mondjuk a szerelmünk hagy el, vagy épp mi lépünk ki egy kapcsolatból, esetleg más, különösen nagy veszteség ér. El tudtuk siratni a bajainkat. Tudtunk megöregedni, egyedül maradni, szembenézni az elmúlással. Legtöbbször ebben a nagycsaládok segítettek, amelyekben éltünk, meg a baráti társaságok, barátok, akik elkísértek a válsághelyzetekben. Atomizálódott világunkban ezek a védőhálóok is megszűntek.

Ha számításba vesszük a két bemutatott jelenséget, érthetővé válik, miért keresnek olyan sokan kapaszkodókat. Miért kell korunk embe-reinek, különösen fiataljainak, olyan sok mindent maguknak megtanulniuk valami módon. És itt van egy különös ellentmondás is: miközben azt állítjuk, hogy a digitális világ kitért a megismerés kapuit, hisz minden vagy szinte minden információ egy-két kattintással elérhető, addig a valóságban rengeteg mindent nem tanulnak meg a gyermekek akkor, amikor kellene. Lassan generációk

maradnak ebben a könnyen információhoz jutó világban tanulatlanul, alapvető viselkedésszel ismeretek, a mindennapokhoz szükséges élő tudás nélkül.

Az önsegítés ezek után szinte szükségszerűnek tűnik. A gond az, hogy a mód, ahogyan megvalósul, nem ad valódi segítséget, illetve nem pótolja azokat a hiányokat, amelyekért igénybe veszik. Rendszerint könyveket keresnek bizonyos témákban, lehetőleg önsegítő könyveket, amelyeket általában nem pszichológusok vagy egyéb szakemberek írnak, hanem különböző motivációs előadók, ezoterikus lelki segítők, guruk, mindenféléről gyógyultak, youtuberek és sokan mások, akik mind azt hiszik, hogy ők képesek megmondani az élet dolgairól a titit.

Sokan a nyilvános, közösségi fórumokon érdeklődnek megoldásokról, véleményekről, arról, hogy mások hogyan cselekednek hasonló helyzetben, hogyan kell mások szerint viszonyulni egy szituációhoz, emberi tethhez vagy reagálni viselkedésekre. Természetesen a neten is keresgélnek bőségesen, és bár igaz ugyan, hogy ott állítólag mindent megtalálsz, és talán meg is tanulsz, mégsem így működnek ezek a dolgok: legtöbbször nem találják meg, mert nincsenek ott a megfelelő, használható válaszok. A viselkedések, az attitűdök, az értékek és a normák ugyanis modell alapján a legközelebbiektől és legfontosabaktól szervezett keretek között sajátíthatók el.

Ember és állat harmóniája

A húsvéti nyuszik védelmében

Társállatot tartani csak úgy érdemes, ha felelősségteljesen tudja ellátni a feladatait az, aki erre vállalkozik. Ez nemcsak a kutyákra és cicákra érvényes, hanem húsvét közeledtével az ajándékba kapott nyuszikra is úgy kell gondolni, hogy hosszú távú elköteleződés vár arra, aki nyuszival szeretné mókássá tenni a húsvéti ünnepeket. A tapasztalat szerint az ünnepek utáni időszakban sok megunt kisállat, így a nyuszik is menhelyre, állatkereskedésbe, vagy épp utcára kerülnek.

Szer Pálosy Piroska

– Milyen feladatokkal számoljon egy újdonsült gazdi, amennyiben lakásban tartana egy nyulat? – kérdeztük dr. Pálosi Csabát, a Noé Bárkája kisállatklinika vezetőjét.

– Akár házi nyulat, akár törpenyulat szeretne ajándékozni valaki, nem árt mérlegelni, hogy mindkettő tartása idő- és pénzigényes. Érdemes alaposan megfontolni, hogy vásároljon-e valaki a kiskorú gyerekeknek húsvétra nyuszt, csak az ajándékozójának maga nem vállalja fel, hogy kiveszi a részét az állat felelősségteljes gondozásából. Egy törpenyúl például akár tizenkét évig is élhet, ezért fel kell készülni arra, hogy hosszú éveken át igényel gondoskodást, még akkor is, ha valamilyen speciális igény vagy betegség alakul ki a kisemlősnél.

Azonban ha csak egy gyorsan elillanó gyermeki szeszély teljesítése végett szeretné be valaki az aprócska nyuszt, ne vásároljanak, hanem inkább látogassanak el egy állatkertbe, ahol lehetőség nyílik az állatok simogatására is. Sok állatkertben készülnek erre, és húsvétkor külön programokkal kedveskednek a gyerekeknek. De akár egy plüssnyúl is helyettesítheti az élő állatot, sok esetben az is örömforrás lehet a gyerekek számára. Min-

Fotó: Antal Imola

denekelőtt arra kell gondolni, hogy bármennyire is aranyos egy aprócska szőrgombóc, az élő nyúl nem játékszer, ahogy egy cica vagy kölyökkutya sem. A törpenyulak kölyökkorban nagyon törékenyek és sérülékenyek. Egy erőteljesebb gyermeki ölelésnek is szomorú vége lehet, mert ha véletlenül kiejti a kezéből, vagy megszorítja, akár csonttöréssel is számolni lehet.

A nyulaknak a mozgáshoz szabad térre van szükségük, nem tartathatók folyamatosan egy aprócska ketrecbe zárva, ugyanakkor állandó törődést igényelnek. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a legtöbb esetben a gyermeknek vásárolt kis-

állatot néhány nap múlva megadják, és a felnőttre hárul az a feladat, hogy a nyusziról gondoskodjon. Ha kiengedik az udvarra, figyelni kell, hogy ne szökjön el, ne fogyasszon a mérgező növényekből, de arra is, hogy ne kerüljön a közelébe olyan állat, amely veszélyeztetné az életét. Amikor pedig a lakásban engedik szabadon, arra kell nagyon figyelni, hogy a nyúl ne rághassa meg a kábeleket, virágokat, bútorkat.

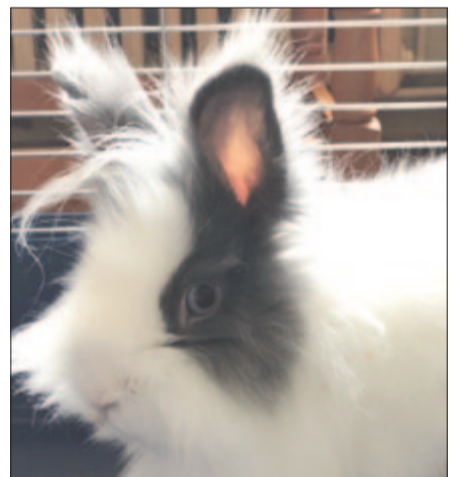
Az állatorvost egyébként évente több alkalommal is meg kell látogatni a kötelező védőoltások, a rendszeres bolhairtás, valamint féregtelenítés végett is. A bolha ugyanis nem kíméli a nyulat, a törpenyulat sem, de a tengerimalacot, vadászgörényt, aranyhörcsögöt sem. Az ivartalanítás segíthet abban, hogy a kedvenc szobatisztává váljék, megszűnteti a kellemetlen szagokat, az esetleges agressziót, valamint komolyabb betegségek is megelőzhetők.

Sok állatszerető úgy véli, hogy kényelmes lehet törpenyulat tartani, de első háziállatnak nem mindig bizonyul jó választásnak. A gazdával való kapcsolattartást, közös játékot ugyanúgy igényli, mint a kutya vagy a cica. A tartása sem olcsó, mindennap biztosítani kell számára a friss vizet és élelmet, és nem árt tudni, hogy a nyuszik fő eledele nem a sárgarépa, hanem a széna. A nyúl előtt folyamatosan illatos, pormentes széna kell legyen. Ez segíti az emésztést és a fogazat koptatását is, amúgy folyamatosan figyelni kell a fogak és karmok növekedését. Az alom rendszeres cserélése elengedhetetlen, és hetente egy tel-

jes, alapos takarítás is ráfér a ketrecre. Az, aki oroszlánfejű törpenyulat választana, számoljon azzal, hogy a vedlés náluk erőteljesebb, emiatt gyakran kell őket fésülni, eltávolítani a hosszú, laza szőrt, ezáltal megakadályozható a bunda filcesedése is. Általában barátságosak, és kötődnek az emberhez vagy akár egy másik nyuszihoz is. Szeretnek játszani és kergetőzni az emberekkel, és a babusgatást is kedvelik – sorolta a lakásban való nyúltartás előnyeit és hátrányait a szakember.

A nyuszifogak ápolása

A macskákkal, a kutyákkal és az emberekkel ellentétben a nyuszik fogai egész életükben folyamatosan növekedésben vannak. A vadnyulaknál ez nem okoz problémát, mivel mindennap rágszálnak, például durva szénát, fűvet, illetve egyéb növényi részeket, és ezáltal nem csak jóllaknak, hanem természetes módon koptatják a fogaikat is. A benti nyuszik esetében viszont más a helyzet, ezért az ő fogaikra kiemelt figyelmet kell fordítanunk. A kedvtelésből tartott nyusziknál gyakran alakulnak ki fogproblémák, melyeket a gazdik sokszor csak akkor vesznek észre, amikor már előrehaladott állapotban van a betegség. Ilyenkor már a kisállat elejti az ennielést és közben, fokozott nyálképződés jelentkezik, inkább csak a puhább falatokat fogyasztja el, csökken az étvágya, és szemmel láthatóan is túl nagyokká válnak a metszőfogak. A benőtt foggyökerek miatt akár a szemek is könnyezhetnek. Bár a nyulak esetében nincs szükség a fogak szakszerű tisztítására, ahogy az egy kutyánál vagy macskánál indokolt

Fotó: Kállai Andrea

lehet, évente legalább egyszer el kell vinnünk kedvencünket egy nyulakhoz is értő állatorvoshoz, hogy ellenőrizze a fogakat. Az orvos alapos vizsgálat után meg tudja állapítani a fogak pontos állapotát. Előfordulhat, hogy ehhez a nyulat elbódítják, és röntgenfelvétel is készülhet. Amit emellett a gazdi tehet, hogy mindig biztosítson friss, pormentes szénát és zöld növényeket, segítve a természetes fogkoptatást. Néhány fából készült játékszer is hasznos lehet, csak vigyázni kell arra, hogy biztosan ne legyenek káros anyaggal lekezelve. A helytelen növekedés miatt a fogak meglazulhatnak, köztük rés keletkezhet, melybe beszorulhatnak az ételmaradványok, ideális közeget alakítva ki a baktériumoknak, így a szájban tályog is kialakulhat. Tályog esetén továbbra is lehet jó étvágya a tapsifülesnek, ezért nem olyan könnyű a gazdinak észrevenni. Am ha duzzanatok jelennek meg a nyuszi szája körül, azonnal állatorvoshoz kell fordulni.

A problémától függően szükség lehet műtéti beavatkozásra, és az is előfordulhat, hogy a szőrgombóc rendszeres kezelést igényel élete végéig.

Már csak a masni hiányzott az ajándékról

Bálint Zsombor

Nagy szükségük lett volna a győzelemre a marosvásárhelyi városi sportklub teremlabdarúgójának Galacra, hogy valós esélyt őrizzenek a bajnoki döntőbe jutásra, bár a bajnok házigazda számított esélyesnek. Sajnos, a mérkőzést ezúttal nem a játéktudás (bár a galaci játékosok szintjét azért jelzi, hogy azonnal és kíméletlenül kihasználták a számukra felkínált esélyeket), hanem a marosvásárhelyiek szarvashibái döntötték el.

Kiegyensúlyozottan kezdődött a meccs, nem meglepően enyhe hazai fölényrel. Az első meglepetést Kacsó Endre vezetőedző okozta, aki már a 8. percben, 0-0-nál lehívta a kapusát, hogy öt fővel támadhasson. Ebből még nem lett semmi rendkívüli, Galac azonban egy szimpla partberúgást követően a 11. percben vezetéshez jutott, amikor Toader, Gavrilă és Voin is elbambult, Nastai pedig a kapu torkába beadott labdát köszöntö szíven (1-0). Hatalmas védelmi hiba volt, de az igazi ajándékok csak ezután következtek. Két perc alatt két gólt is kapott a marosvásárhelyi csapat üres kapuval: az első alkalommal még visszaért Voin, aztán azonban Chertes labdakezelési ügyetlenkedését André Sassé távoli góllal büntette (2-0), majd Iszlai lőtte bele a brazil játékos lábába, onnan pedig a felpályáról az üres kapuba pattant (3-0). Akkorra ajándék volt, hogy már csak a masni hiányzott róla!

Innen pedig nagyon nehéz volt

visszajönni a meccsbe, különösen, hogy ezek után már vészkapus nélkül játszott a CSM. Toader ugyan szinte azonnal színpitett 10 méterről (3-1), azonban elég volt egy galaci ellentámadás, hogy újabb védelmi szarvashibát használjon ki Nastai (4-1). Szünet előtt Dudău még egyszer színpitett egy bombaerős távoli lövésből (4-2).

A második féldőben gyakorlatilag a hazaiakra borította a pályát a

marosvásárhelyi csapat, azonban Nastai növelte ismét háromra a hazai előnyt a ritka galaci ellentámadások egyike végén, amikor ismét csak többet tehetett volna a védelem és Voin kapus (5-2). Az utolsó tíz percre lehívta ismét a kapust Kacsó Endre, ám hosszú percekig csak steril passzolgatást láthattunk, az első alkalommal, hogy kijátszották a figurát, Nicola színpitett (5-3).

Sajnos, a mérkőzés végébe a játékosok is beleszóltak, sőt a következő mérkőzés sorsát is befolyásolták, amelyet hazai pályán játszik a CSM Galac ellen. Az igen kemény fizikai találkozó során amúgy is elég sajátosan értelmezték a szabálytalanságokat, a 37. percben azonban olyasmire adtak második sárga lapot Gavrilănak (aki így el lesz tiltva a következő meccsen is), ami Nastai színészi képességeit dicséri. Galac két tizméterest

is elvégezhetett (egyét még a kiállítás előtt), mindkettőt hártotta Voin, és az emberelőnyük is kimaradt, azonban ekkor már csak néhány másodperc maradt a mérkőzés végéig.

Mint említettük, a következő fordulóban – kedden 17 órától – Marosvásárhelyen játszik a két csapat, a CSM számára pedig az egyetlen lehetőség az elhalványuló döntős esély életben tartására a győzelem – az eltiltott Gavrilă nélkül.

Eredményjelző

Teremlabdarúgó 1. liga, rájátszás:

* *felsőház, 2. forduló:* Galaci United – Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC 2-4; 3. forduló: Galaci United – Marosvásárhelyi CSM 5-3, Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC – Dévai Autobergamo lapzártá után;

* *alsóház, 2. forduló:* Székelyudvarhelyi VSK–Dévai West 0-0; 3. forduló: Székelyudvarhelyi VSK – Mausoleul Mărășești 25-2, Dévai West – Bodzavásári Luceafăru 5-0.

Fotó: a United Galac közösségi oldala

Jegyzőkönyv

Teremlabdarúgó 1. liga, felsőházi rájátszás, 3. forduló: *Galaci United – Marosvásárhelyi CSM 5-3 (4-2).*

Galac, Dunărea-sportcsarnok. Vezetete: Laurențiu Deaconu (Bercsény), Ovidiu Luca (Karácsonkő). Tartalék: Romeo Preda (Brăila), Ellenőr: Daniel Deca (Brăila).

United: Cîrdei (Mihalache) – André Sassé, Alan Sassé, Crișan, Nastai (Crăciun, Cireș, Cojocaru, Petică, Tudor).

Marosvásárhely: Voin (Mihai) – Dudău, Gavrilă, Marin, Chertes (Iszlai, Toader, Barbócz, Nicola).

Gólszerzők: Nastai (9., 17., 28.), André Sassé (10., 11.), illetve Toader (12.), Dudău (20.), Nicola (35.).

Sárga lap: Crăciun (18.), Crișan (22.), illetve Gavrilă (23.), Nicola (26.), Marin (36.).

Piros lap: Gavrilă (37.).

Felsőházi tabella

1. Galac	3	2	0	1	8 - 7	23
2. Sepsi SIC	2	2	0	0	8 - 5	21
3. Marosvásárhely	3	1	0	2	12-10	16
4. Autobergamo	2	0	0	2	1 - 7	13

Alsóházi tabella

1. West Déva	3	2	1	0	35 - 2	18
2. Székelyudvarhely	3	1	1	1	27 - 5	15
3. Bodzavásár	3	2	0	1	10-11	9
4. Mărășești	3	0	0	3	8 - 62	0

Esélytelenül a Dinamo ellen: súlyos vereség Bukarestben

A végéhez közeledik a vízilabda Szuperliga alapszakasza, az utolsó előtti fordulóban a CSM Mureșul a bronzérmes Dinamo vendégeként szerepelt Bukarestben. Amint az várható volt, a találkozót a házigazdák uralták, a marosvásárhelyiek feladata az volt, hogy a lehető legkisebbre csökkentsék a különbséget, és végül 21-4-re, azaz kettővel

Fotó: a Dinamo Bukarest közösségi oldala

kaptak ki jobban, mint az előző fordulóban a Nagyvárad CSU-tól.

A CSM Mureșul az utolsó fordulóban a Sportul Studentesc csapatát fogadja, amely hozzávetőleg a Nagyvárad CSU szintjén található, így óvatosan mondjuk azt, hogy legalább szoros mérkőzést kellene játszani, azonban talán még egyszer olyan gyengén szerepelni, mint a CSU ellen nem lehet.

Függetlenül az utolsó mérkőzés eredményétől a CSM Mureșul az 5-8. helyekért kiírt rájátszásban folytatja, de éppen ennek a meccsnek az eredményétől függ, hogy a Nagyvárad CSU vagy éppen a Sportul Studentesc lesz az ellenfele az elődöntőben. (bálint)

Eredményjelző

Vízilabda Szuperliga, 13. forduló: Bukaresti Sportul Studentesc – Bukaresti Rapid 7-19, Nagyvárad CSU – Kolozsvári Politehnica 29-2, Bukaresti Dinamo – Marosvásárhelyi CSM Mureșul 21-4 (6-0, 4-1, 7-1, 4-2), Bukaresti Steaua – Nagyvárad CSU 2-19 (korábban játszották).

Európai focikörkép

* *Angol Premier Liga, 31. forduló:* Bournemouth – Manchester United 2-2, Aston Villa – West Ham United 2-0, Brighton & Hove Albion – Liverpool 2-1, Everton – Chelsea 3-0, Fulham – Burnley 3-1, Leeds United – Brentford 0-0, Newcastle United – Sunderland AFC 1-2, Tottenham – Nottingham Forest 0-3. *Az élcsoport:* 1. Arsenal 70 pont, 2. Manchester City 61, 3. Manchester United 55.

* *Spanyol La Liga, 29. forduló:* FC Barcelona – Rayo Vallecano 1-0, Elche – Mallorca 2-1, Espanyol – Getafe 1-2, Levante – Real Oviedo 4-2, Sevilla – Valencia 0-2, Celta Vigo – Alavés 3-4, Real Madrid – Atlético Madrid 3-2, Osasuna – Girona 1-0, Villarreal – Real Sociedad 3-1, Athletic Club – Betis 2-1. *Az élcsoport:* 1. FC Barcelona 73 pont, 2. Real Madrid 69, 3. Villarreal 58.

* *Olasz Serie A, 30. forduló:* Fiorentina – Inter 1-1, AC Milan – Torino 3-2, AS Roma – Lecce 1-0, Atalanta –

Hellas Verona 1-0, Cagliari – Napoli 0-1, Genoa – Udinese 0-2, Como – Pisa 5-0, Bologna – Lazio 0-2, Juventus – Sassuolo 1-1, Parma – Cremonese 0-2. *Az élcsoport:* 1. Inter 69 pont, 2. AC Milan 63, 3. Napoli 62.

* *Német Bundesliga, 27. forduló:* Heidenheim – Bayer Leverkusen 3-3, Mainz – Eintracht Frankfurt 2-1, St. Pauli – Freiburg 1-2, Wolfsburg – Werder Bremen 0-1, Augsburg – VfB Stuttgart 2-5, 1. FC Köln – Mönchengladbach 3-3, Bayern München – Union Berlin 4-0, RB Lipcse – Hoffenheim 5-0, Borussia Dortmund – Hamburger SV 3-2. *Az élcsoport:* 1. Bayern München 70 pont, 2. Borussia Dortmund 61, 3. VfB Stuttgart 53.

* *Francia Ligue 1, 27. forduló:* Auxerre – Brest 3-0, Nantes – Strasbourg 2-3, Paris FC – Le Havre 3-2, Toulouse – Lorient 1-0, Nice – Paris St. Germain 0-4, Lyon – AS Monaco 1-2, Olympique Marseille – Lille 1-2, Lens – Angers 5-1, Stade Rennes – Metz 0-0. *Az élcsoport:* 1. Paris St. Germain 60 pont, 2. Lens 59, 3. Olympique Marseille 49.

Két elképzelés, egy cél: így állhat fel Románia Törökország ellen

A román labdarúgó-válogatott Törökország elleni világbajnoki pótselejtezője előtt élénk szakmai vita bontakozott ki a várható kezdőcsapatról és a taktikai megközelítésről. A ProSport két újságírója, Daniel Nazare és Gabriel Berceanu elterő elképzeléseket vázolt fel.

Nazare egy óvatosabb, 4-2-3-1-es felállást javasol, amelyben az „új hullám” játékosai kapnának hangsúlyos szerepet. Elképzelése szerint Virgil Ghiță és Vlad Dragomir is szerepelhetne a kezdőben, olyan rutinos futballisták pedig, mint Andrei Burcă vagy Nicolae Stanciu, kimaradnának a román csapatból. A szerző szerint a játékerők és a klubformák kulcsfontosságúak, ezért azok élveznének előnyt, akik folyamatosan játszanak csapatukban. A támadósorban Dennis Man, Valentin Mihăilă és Daniel Bîrligea szerepelne, mögöttük Ianis Hagi irányítana.

Ezzel szemben Berceanu bátrabb, támadóbb szellemű 4-1-4-1-es rendszert képzel el, amelyben a tapasztalat dominál. Nála Burcă, Răzvan Marin és Stanciu is alapember, mivel szerinte egy ilyen kiélezett, idegenbeli mérkőzésen elengedhetetlen a nemzetközi rutin és a mentális erő. Úgy véli, Románia csak akkor juthat tovább Isztambulban, ha nem pusztán védekezésre rendezkedik be, hanem képes kezdeményezni és gólt szerezni.

A kapuskérdésre sincs egyértelmű válasz: Ionuț Radu tűnik az első számú opciónak, de fizikai állapota még kérdéses.

A találkozó tétje óriási: nemcsak a továbbjutás, hanem egy hosszú időszak lezárása is, hiszen Románia majdnem három évtizede nem jutott ki világbajnokságra. A szakírok egyetértéssel abban, hogy a válogatott nem számít esélyesnek, a futball kiszámíthatatlansága ugyanakkor reményt adhat a meglepetésre.

A kérdés így adott: a csapat élvezni megy a játékot Isztambulba, vagy történelmet írni.

Letexier a bíró

Francois Letexier vezeti a török–román labdarúgó-világbajnoki pótselejtezős mérkőzést, amelyet ma 19 órától rendeznek Isztambulban, és a Prima TV közvetít élő adásban.

A francia bíró fújta a sípot a 2024-es Európa-bajnoki döntőben, és ez lesz a negyedik „román érdekeltségű” mérkőzése.

A török–román meccs nyertese a szlovák–koszovói találkozó győztesével játszik majd a világbajnoki részvételért március 31-én.

MCC-konferencia

Az oktatás jövője Erdélyben

Az MCC háromrészes erdélyi jövősorozatának zárókonferenciája az oktatást állította középpontba. A 2023-as városfejlesztési és a 2024-es, a munkapiac jövőjét vizsgáló nemzetközi fórumot követően *Az oktatás jövője Erdélyben* című rendezvény két előadás és három panelbeszélgetés során adott lehetőséget a közös gondolkodásra a helyi és nemzetközi érdeklődőknek arról, hogyan formálhatja a diákok cselekvőképessége, az iskolai tér és a fiatalok hangja a régió oktatását. Pedagógusok, építészek, diákképviselők és kutatók ültek egy asztalhoz a közös céllal, hogy párbeszédet folytassanak egy átgondoltabb, felelősebb és jövőorientált erdélyi iskolarendszerről.

Az MCC kolozsvári konferenciájának három panele és két előadása különböző irányokból érkezett, de azonos következtetésnél kötött ki: az erdélyi oktatásban megvan a tantervi komolyság, megvannak az elkötelezett pedagógusok, és megvan a közösségi igény a fejlődésre. De a vizsgáterhek, az intézményes motiváció korlátai és a strukturális akadályok gátolják az előrelépést. Az irány pedig nem a finn vagy a kínai modell másolása, hanem saját hagyományaink, közösségeink és diákjaink komolyan vétele. Az MCC konferenciája ehhez az úthoz biztosított párbeszédet.

Talpas Botond, az MCC erdélyi tevékenységéért felelős igazgató elmondta: „Meggyőződésünk, hogy az oktatás nem egy statikus rendszer, hanem egy folyamatosan alakuló közeg, amelyet a tanárok, diákok, közösségek és a tanulási terek együtt formálnak. Az MCC ezért olyan platformot kíván biztosítani, ahol különböző helyi és nemzetközi nézőpontok találkozhatnak, ahol a tapasztalatok és jó gyakorlatok megosztása révén új felismerések szülehetnek. Hiszünk abban, hogy a tehetség gondozás nemcsak tudás átadását jelenti, hanem közösségek építését is, ahol a fiatalok megtanulnak kérdezni, gondolkodni és felelősen részt venni a saját környezetük alakításában.”

Nyitóelőadásában Dr. Nicholas Tate brit oktatási szakértő, történész az iskolák oktatás-nevelési feladatának központi szerepét emelte ki. Az előadó véleményében hangsúlyozta, nem szabad elfelejteni az iskolák alapvető feladatát, ami a tudásátadás, oktatás és nevelés körül forog, ezt kell a folyamatosan változó világban újraértelmezni, és óva intett attól, hogy az iskoláknak adott kiegészítő feladatok ennek rovására kerüljenek meg az intézményeket.

I. panel: A cselekvőképesség pedagógiája és a vitaképzés

Meghívott előadói: dr. Marco Crivellaro, az athéni American Community Schools könyvtári és kutatási koordinátora, az MCC vendégkutatója; Hajdú Zoltán, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum igazgatója, valamint Gyarmati Róbert, az MCC vitaedzője. A panelt Kató Balázs, az MCC szakmai gyakoronoka moderálta.

A panel három egymásra épülő kérdés köré szerveződött: hogyan különbözteti meg a tanuló a meggyőződést a tényektől az információrobbanás korában; mit jelent a diákönállóság a hétköznapi iskolai életben, és mit kínálhat a vitaképzés az átlagos diák számára, akkor is, ha soha nem lép versenypódiumra.

Dr. Marco Crivellaro egy éles paradoxonnal nyitott: a 21. század embere minden korábbi generációnál jobban informált, mégis valószínűleg a legkevésbé tájékozott.

Szemléltetésül: 2025 decemberében csupán az Egyesült Királyságban és Észak-Amerikában közel 20.000 új könyvcím jelent meg angolul egyetlen hónap alatt, hétszer annyi, amennyi egy ember egész életében elolvasható, a tudományos folyóiratok pedig havonta több mint 200.000 cikket közöltek globálisan. A paradoxon súlyát egy kortüneten illusztrálta: a lapos Föld-elmélet híveinek száma sosem volt akkora, mint napjainkban, holott már Augustinus is tudta, a Föld gömb alakú. Hangsúlyozta: a diákoknak fontos megtanulniuk, hogy az információknak mindig van szerzői nézőpontja, és az értelmezéshez nélkülözhetetlen a történelmi kontextus ismerete. Az oktatás feladata ma már nem az adatközlés – azt el-

végzi a Google –, hanem annak megtanítása, hogyan kell az információt forráshoz kötni és mérlegelni.

Hajdú Zoltán a romániai iskolarendszer lexikális természetét hangsúlyozta: 35 évvel a rendszerváltást követően ma is ezt tekintjük tudásnak. Három egymást felerősítő akadályt azonosított: az időhiányt (egy 34 fős osztályban, heti 34 tanórával és kötelező osztályzatokkal nem marad tér valódi disputára), a vizsgacentrikus nyomást (a szülők és diákok egyaránt a záróvizsgákra fókuszálnak, amelyek elavult, memorizáláson alapuló tudást mérnek), és a tanári motiváció strukturális hiányát (a disputaklubokhoz hasonló extracurriculáris tevékenységet vezető pedagógus ma saját idejéből és erőforrásaiból teszi ezt). Ennek ellenére hozzászólását optimistán zárta: a 2025–26-os tanévtől a román oktatási törvény 30 százalékos szabad órakeretet biztosít a pedagógusoknak, amelyet saját belátásuk szerint tölthetnek meg tartalommal.

Gyarmati Róbert a brit parlamenti vitaformátum felszabadító hatásáról beszélt: a résztvevők nem saját meggyőződésüket, hanem a kiosztott álláspontot védik, a cáfolat az álláspontot érinti, nem az embert, így a zárkózott diákok is megnyílnak. Hangsúlyozta: amíg a disputaklubok nem válnak intézményesen

finanszírozott feladattá, a vitaképzéshez jutás esetleges marad, és csak azok a diákok részesülnek belőle, akiknek szerencséjük van egy elkötelezett tanárhoz.

II. panel: Az oktatási terek újragondolása, design és építészet az iskolákban

A panelt Ferencz Lóránd, az MCC Egyetemi Program hallgatója moderálta. Meghívott előadói voltak: prof. dr. Anthony John Gall, az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karának ausztrál dékánja és az Építészeti Doktori Iskola vezetője; Simona Baciú, a Transylvania College alapítója és az iskolai mentálhigiéniére szakosodott InIm Institute elnöke; Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány igazgatója; valamint Jáger-Lőrincz Orsolya, az MCC ingatlanberuházási igazgatója.

A panel fő kérdései: hogyan hatnak az iskolai tér fizikai tulajdonságai (fény, hang, levegőminőség, elrendezés) a tanulók teljesítményére és jóllétére, mit tanulhatunk a kommunista örökség leváltásában, és hogyan válhat egy felújítási projekt közösségteremtő erővé.

a falfelületek bevonása, akár párnák bevitelével az osztályterembe is lényeges javulást hozhat.

Balázs-Bécsi Attila a szamosújvári Téka Alapítvány iskolaépítésének példáján mutatta meg, hogyan válhat egy projekt közösségi programmá, ha a szülőket, a diákokat és a helyieket egyaránt bevonják: az iskola ma nem csupán oktatási intézményként, hanem a helyi közösség természetes találkozóhelyeként is működik. Kiemelte, különös figyelmet fordítottak arra, hogy a tanárok és diákok igényeit magas színvonalon kielégítő térrel vonzák be a magyar diákokat az intézménybe. Jáger-Lőrincz Orsolya az MCC megközelítését összegezte: az intézmény szándékosan választ évtizedek óta üresen álló, történelmi értékű épületeket, mert „a minőségi fizikai környezet érdemi hatással van a diákok gondolkodásmódjára.” Az igazi varázslat, hangsúlyozta, akkor kezdődik, amikor a közösség beköltözik, és a teret a saját képére formálja.

III. panel: Diákhangok – a fiatalközponjú oktatás formálásának lehetőségei

A panelt Ugron Hanna, az MCC-akadémiai ügyek koordinátora moderálta. Meghívott előadók voltak: Mihnea-Adrian Haiduc, az Országos Diáktanács (CNE) elnöke; Lázár Attila, a Romániai Magyar Középiskolások Szövetsége (MAKOSZ) elnöke; valamint Viznyovszky Barbara, az MCC Középiskolások Program diákja.

A panel egyetlen, átfogó kérdést járt körül: mit gondolnak a rendszerről azok, akikről szól? A három középiskolás saját tapasztalatain keresztül válaszolt arra, hogyan élik meg a reflektív gondolkodás hiányát, a diákképviselő korlátait, az iskolai tér problémáit. És hogy mit változtatnának holnapról.

Mihnea-Adrian Haiduc megerősítette: a korábbi panelek témái pontosan tükrözik a diákok mindennapjait. Konkrét példaként hozta fel: az EU-s forrásokból vásárolt iskolai felszerelések sok helyen használatlanul állnak, mert óvodásoknak tervezett méretűek. Ismertette a CNE hierarchikus felépítését – az osztályképviselőktől a megyei tanácsokig – az országos tesztetig –, de elismerte: egyre kevesebb diák akar aktívan részt venni a képviseletben. A motiváció fenntartása komoly kihívás. A képviselet korlátairól szemléletes példát hozott: az ösztöndíj-csökkentés ellen négy-öt egyeztetésen küzdöttek a minisztériumban, eredmény nélkül, de sikerként értékelte, hogy az idén januárban közzétett új tantervtervezet közös civil és diáktanácsai nyomással sikerült visszavonni.

Lázár Attila a MAKOSZ tapasztalatait összegezve hangsúlyozta:

„tíz esetből kilencszer semmi sem változik” a döntéshozókkal folytatott egyeztetések után. Külön kiemelte az erdélyi magyar diákok sajátos akadályát: a jogi dokumentumok szinte kizárólag román nyelven elérhetők, és a román nyelvet ma is anyanyelvként tanítják a magyar tanulóknak – „2026-ban ez az egyik legnagyobb akadály az érdekérvényesítésben.” Viznyovszky Barbara egyetlen szóban foglalta össze a konferencia mottóját: nyitottság egymás nézőpontjára, a másféleképpen berendezett osztályteremre, a másféle pedagógiára. A zárókérdésre – miszerint mi az az egy dolog, amit holnapról megváltoztatnának – Viznyovszky a tanár-diák viszonyt, Haiduc a mentalitást, Lázár a vizsgarendszert nevezte meg.

Záróelőadás: dr. Setényi János: Az alapok megőrzése

A konferenciát dr. Setényi János, az MCC Tanuláskutató Intézet igazgatója zárta. Dr. Setényi előadásának központi tézise arra hívta fel a figyelmet, hogy a nyugati oktatási rendszerek válságát nem az innováció hiánya, hanem az alapok elhagyása okozza, és Kelet-Közép-Európának megvan a lehetősége, hogy elkerülje ezt a hibát, úgy fejlesszen és innováljon, hogy közben az alapokat megerősíti.

Dr. Setényi nemzetközi kitekintésben rámutatott: miközben Európában az oktatás tartalma társadalmi csatározások terepe lett, Kína tovább fejleszti a természettudományos és klasszikus képzést, és már az első helyen áll a Nature publikációs rangsorában. „Ez nem ideológiai kérdés. Ez a Nyugat versenyképességének kérdése” – összegezte. A kritikai gondolkodás kompetenciájának szükségességét egy metaforával szemléltette, miszerint „levegővel nem lehet gulyást főzni”, a kompetenciák csak tényleges tudás birtokában válnak értelmes eszközökké. Az önfegyelmű, amelyet a házi feladat, a kötelező olvasmányok elvégzése ad, illetve az a gondolkodási képesség, amelyet a matematika alakít ki, hosszú távon a problémamegoldás képességéhez vezet.

A tanuláskutató előadásában két új kockázatot emelt ki a nemzetközi trendekben: a tanulási nehézségek túlmedikalizálását, amely infantilizálja az iskolai elvárásokat, illetve az irodalmi klasszikusok politikai alapú elutasítását. Értékelése szerint Románia azáltal, hogy megőrizte tantervi komolyságát, jobb kiindulópontban van, mint például Skócia, amely az egykori brit oktatás etalonrendszerét reformálta szét. Az előadás zárásaként arra bátorította a közönséget: „Legyenek nyitottak a külvilágra, szűrjék meg az iskolába betolakodó új ötleteket, és őrizzék meg az alapokat, fejből tudjanak verseket, dalokat, klasszikusokat.” (közlemény)

Hamarosan rovar- és rágcsálóirtás Marosvásárhelyen

A kártevőirtásra, fertőtlenítésre szakosodott Coral Impex Kft. a Marosvásárhelyen elvégzendő kártevőirtásra, fertőtlenítésre vonatkozó, a várossal kötött 2023. április 24-i 24. sz. szerződés alapján **április 2-től 30-ig 9–16 óra között rovar- és rágcsálóirtást végez Marosvásárhelyen, magánterületeken, magánházaknál, illetve 22 – hajnali 3 óra között rovarirtást végez Marosvásárhely közterületein és magánterületeken.** A periódus az időjárástól függően változhat.

A felhasznált termékek a következők:

- AGRORAT PASTA, 200 g/kihelyezési pont;
- CYMINA SUPER, 50 ml/10.000 m²;
- VECTOBAC WG, 1 kg/10.000 m²;
- CY 10, 30 ml/1000 m².

Rágcsálóirtás:

Kérjük a lakosságot, különösen a gyermekeket, az időseket és a háziállat-tulajdonosokat, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy ne kerüljenek közvetlen kapcsolatba a mérgező csalétekkel. A gyártó által ajánlott ellenszer véletlen lenyelés esetén a K-vitamin.

Kérjük továbbá a lakosságot, hogy kerülje a mérget tartalmazó dobozok és a bennük levő szer megérintését, és ha vandalizmust, rongálást és/vagy a település köz- és magánterületén elhelyezett mérget tartalmazó dobozok eltulajdonítását észleli, értesítse a helyi rendőrséget.

- Bőrrel való érintkezés esetén: mossa le a bőrt vízzel, majd szappannal és vízzel.
- Szemmel való érintkezés esetén: öblítse ki a szemet szemcseppekkel vagy vízzel, és tartsa nyitva a szemét legalább 10 percig.
- Lenyelés esetén: azonnal hívjon orvost, akinek mutassa meg a termék címkéjét vagy csomagolását. NE idézzen elő hányást. Az ajánlott ellenszer a K-vitamin.

Rovarirtás:

Kérjük a polgárokat, különösen a gyermekeket, az időseket, a szívbetegeket, az asztmásokat és a különböző vegyi anyagokra allergiás személyeket, hogy tegyenek meg minden intézkedést annak érdekében, hogy a permetezőgépek közvetlen hatósugarán kívül maradjanak. Kérjük továbbá, az utcavonaltól legfeljebb 20 méter távolságra lévő ablakkal rendelkező lakások tulajdonosait, hogy április 2-től 30-ig 22 és hajnali 3 óra között tartsák zárva ablakaikat.

A belélegzés, bőrrel, szemmel való érintkezés vagy lenyelés esetén a következő intézkedéseket kell betartani:

- Belélegzés után az illető menjen friss levegőre. Ha a légzés nehézkes, forduljon orvoshoz.
- Bőrrel való érintkezés esetén távolítsa el a szennyezett ruházatot. A bőrt azonnal mossa le bő vízzel. Ha az irritáció továbbra is fennáll, forduljon orvoshoz. Újbóli használat előtt mossa ki a szennyezett ruházatot.
- Szembe jutás esetén (ha van, távolítsa el a kontaktlencséket) azonnal alaposan mossa meg vízzel legalább 15 percig, a szemet tágira nyitva. Hívja orvosát, ha a probléma továbbra is fennáll.
- Lenyelés esetén azonnal forduljon orvoshoz. Ne idézzen elő hányást. Soha ne adjunk semmit szájon át, ha valaki eszméletlen.

Kérjük a marosvásárhelyieket, hogy tartsák be ezeket az óvintézkedéseket.

További információért, kérjük, hívja

a 0265 256 004-es telefonszámot; e-mail: coralimpex@coralimpex.ro.

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás):	112	• DIGI	- 0365/400-401 - 0365/400-404
• Rendőrség	- 0265/202-305	• Áramszolgáltató vállalat	- 0800-500-929
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)	- 0265/210-110	- vidék	- 0265/929
• Sürgősség szolgálat:		• Delgaz Grid	- 0265/200-928 - 0800/800 928
- gyermekeknek	- 0265/210-177	• Aquaserv:	
• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal	- 0265/268-330	- hideg víz-csatorna	- 0265/215-702
• Prefektúra	- 0265/266-801	- közönségszolgálat	- 0265/208-888
• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442	- központ	- 0265/208-800 - 08008 208-888
	- 0265/262-907	• Fogyasztóvédelmi hivatal	- 021-9551
• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között:	0736-883-110	• Vasútállomás	- 0265/236-284
• Procardia Egészségügyi Központ		• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás	
- Orvosi rendelők:		Nemzetközi halottszállítás	
M. Eminescu u. 3. sz.:	- 0265/210-087		- 0265/215-119
	- 0730-545-646	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0744-282-710
- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:			- 0265/263-865
	- 0265/212-304	- koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
• Optika-Optofarm	- 0265/312 436	- koszorúk	- 0745-606-269
	- 0265/312 436	- halottszállítás	- 0758-047-604
	- 0265/250-120		
	- 0265/263 351		
• Optolens szemsebészet	- 0265/263-351		
• Dora Optics	- 0733-553-976		
	- 0733-553-976		

**Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268-854-es telefonon.**

**A hirdetési rovatban megjelent közlemények,
reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!**

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: sürgős munkát, tetőjavítást, teraszfelújítást, tömbházlakás-, házfelújítást, kinti, benti meszelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0746-381-939, Laci. (27893)

VÁLLALUNK fametszést, permetezést, fakivágást, ágelhordást. Tel. 0799-458-184. (27966)

BÁRMILYEN típusú tetőfedést, kisebb javításokat, külső-belső munkákat vállalom. Tel. 0751-696-823. (27955)

VÁLLALUNK: szigetelést polisztirollal és bitumenes kartonnal, tetőfelújítást, teraszkészítést. Tel. 0731-885-663. (28013)

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk a marosvásárhelyi
id. JÁNOSI SÁNDORRA
halálának 26. évfordulóján.
Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Szerettei. (27991-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

Megrendülten értesültünk egykori kedves osztálytársunk,
GÁBOSI IMRE JÓZSEF haláláról.
Emlékét, a közösen töltött diákéveket és a gyermekkori
barátság fényét szívünkben őrizzük. Őszinte részvétünket
fejjezzük ki a gyászoló családnak.
A 16-os Általános Iskola volt I–VIII. osztályos diákjai. (-I)

**MAROS MEGYEI TANÁCS
ELNÖKI KABINET**

A Románia az iskolákért program kivitelezése Maros megyében

A Románia az iskolákért program Maros megyei kivitelezése kapcsán a lakosság tudomására hozzuk, hogy 2026 februárjában mind a Maros Megyei Tanács szintjén, mind pedig azokban a közigazgatási egységekben, amelyek helyi szinten kötöttek szerződéseket a program lebonyolítására, a tej, tejtermékek, pékáruk és az alma kiosztása az oktatási intézmények kedvezményezettjei számára megfelelő körülmények között zajlott.

A Maros Megyei Tanács sajtóirodája

Kultúrcsepp
CSÜTÖRTÖK 21:00

ETV
ERDÉLY TV

DORA KÓRHÁZ

Teljes körű ellátás
az egész családnak!

Szemészet	Gasztroenterológia
Kardiológia	Fül-orr-gégészet
Érsebészet	Tüdőgyógyászat
Plasztikai sebészet	

www.doraoptics.ro 0771 195 340

Rendelhető a kiadó weboldalán: mentorkonyvek.ro
Megvásárolható a boltokban:

Gutenberg,
Gemma Book Café

Rejtő Jenő utolsó hetei.
Az író megrázó története.

K
Ö
N
Y
V
A
J
Á
N
L
Ó

mk
Mentor Könyvek

radio.kptv.ro

therezia®

Békével, örömmel
és a megújulás szellemével teli
húsvéti ünnepeket kíván
a Therezia Kft.

